БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 240 (6675)
НОЯБРИИН 18 СРЕДА
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэтэ зорилгонууд

Мүнөөдэр манай республикын столица—Улан-Удэ городто культурын хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөн нээгдэхэнь. «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол ба культурын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд» гэһэн асуудал тус зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленум хадаа ороной хүдөө ажахын элдэб һалбаринуудые эрид ехээр хүгжөөжэ, арад зондо эдеэ хоолой ба үргэн хэрэглэлэй али бүхы зүйлнүүдые, хүнгэн промышленностьда хэрэгтэй түүхэй эдүүдые ойрын 2—3 жэлэй турша дотор хаа хаанагүй элбэг дэлбэг болгохо гэһэн айхабтар ехэ программа зохёоһон байха юм. Энэ хадаа манай Эхэ ороной һалбаран мандаха тухай, арад зоной зол жаргал тухай Коммунистическэ партиин, Советскэ Правительствын эсэгэ ёһоной анхарал оролдолгын тодо гэршэ мүн.

Партиин зохёоһон энэ ехэ программые бэелүүлхын тула хүдөө нютагуудта нийтэ-политическэ хүдэлмэриие бүхы хэмжээгээр һайжаруулха зэргэтэй гэжэ сентябрьска Пленумэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Энэ талаар хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай—клубууд, библиотекэнүүд, Культурын байшангууд, улаан булангуудай үүргэ тон ехээр дээшэлхэ байна. Тэдэнэр хүдэлмэридөө эрид хубилалта хэжэ, колхознигууд, механизаторнууд болон хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй улам ургажа байгаа культурна эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангажа байха, эрдэм наукын туйлалтанууд ба хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалшадай сүлөөтэй сагаа һонирхолтойгоор ба зугаатай хүхюунээр үнгэргэхэ ябадал туйлаха зэргэтэй.

Гэхэ зуура, манай республикын культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай олонхинь үүргэеэ хангалтагүйгөөр дүүргэнэ, колхозно үйлэдбэриие хүгжөөхэ асуудалнуудһаа тэдэнэр үшөөл таһаранги байһаар, хүдөө ажахын наукын туйлалтануудые ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые һулаар пропагандировална. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, республикымнай клубууд болон уншалгын байшангуудаар агро-зоотехническэ кружогууд хүдэлмэрилнэгүй, хүдөө ажахын элдэб асуудалнуудаар лекцинүүд, элидхэлнүүд болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэлгэдэ олон тоото мэргэжэлтэд — агрономууд, зоотехнигууд эдэбхитэйгээр хабаадуулагданагүй. Мүн тэрэшэлэн манай хүдөө нютагуудаар энэ жэлэй үнгэрһэн һарануудта 600-аад мянган хүнэй хабаадалгатайгаар 13 мянга гаран элдэб лекцинүүд болон элидхэлнүүд уншагдаһан байбашье, тэрэнэй тон үсөөхэниинь хүдөө ажахын элдэб асуудалнуудта зорюулагдаһан байха юм. Хэжэнгын, Торийн, Закаменай болон Мухаршэбэрэй аймагуудта лекционно пропаганда илангаяа муугаар табигданхай. Мүн тэрэшэлэн хүдөө ажахын туйлалтанууд тухай кинофильмнүүд үсөөнөөр харуулагдана.

Клубуудай хүдэлмэриин практикада хүдөө ажахын түрүү хүнүүдтэй болон новаторнуудтай уулзалганууд тон үсөөнөөр үнгэргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Заиграйн аймагта тарянажалай мастер Социалистическэ Ажалай Герой С. К. Киселев, хартаабха ехээр ургуулдаг звеное даагша нүхэр Л. Шурыгина, Сэлэнгын аймагта республикын эрхим луговодууд нүхэд Батышев, Санжанов гэгшэд, мүн тэрэшэлэн аймагууд бүхэндэ хүдөө ажахын түрүүшүүл эрхэбэшэ ажаһуудаг бшуу. Хэрбээ тэдэниие клубууд, уншалгын байшангууд болон улаан булангуудта урижа, ажалдаа хайшан гээд нимэ амжалтануудые туйлаһан тухайдань, ямар түрүү арга методуудые хэрэглэһэн тухайдань колхознигуудай урда хөөрүүлээ һаа ямар ехэ туһа хүргэжэ шадаха байна гээшэб. Харин энэ арга боломжонуудые манай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай олонхи хүдэлмэрилэгшэд хэрэглэнэгүй. Мүн тэрэшэлэн манай хүдөөгэй клубуудаар агро-зоотехническэ булангууд, түрүү колхозой, бригадын амжалтануудые харуулһан выставкэнүүд, фотомонтажууд, диаграмманууд тон хомороор эмхидхэгдэнэ.

Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «деревнидэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, клубууд болон библиотекэнүүдэй ажал-ябуулгые эдэбхитэй болгохо, кинофильмнүүдые хододоо харуулжа байха, хүдөө тосхонуудые радиофикацилгые шангадхаха, радиодамжуулгын шанарые һайжаруулха хэрэгтэй».

Мүнөө үедэ эгээн шухала зорилгонуудай нэгэн юуб гэхэдэ, бүхы культурна хүдэлмэриие колхозно үйлэдбэритэй холбожо, колхознигуудай, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй эрилтэнүүдые хангалгада зорюулха хэрэгтэй. Клубууд, библиотекэнүүд Культурын байшангууд, лекторскэ группанууд ба нэгэдэлнүүд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые ажалшадай дунда үдэр бүхэндэ, оролдосо ехэтэйгээр, тодорхой хурсаар ойлгуулха үүргэтэй болоно. Тэрэнэйнь лэ үндэһөөр ороoһото культурануудай ургаса дээшэлүүлхын, малажалай ашаг шэмэ үгэлгые ехэдхэхын, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхын түлөө социалистическэ мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэхэ байна.

Манай республикын культурын хүдэлмэрилэгшэдэй мүнөөдэр нээгдэхээ байгаа зүблөөн хадаа партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые дүүргэхэ талаар культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэжэ байһан хүдэлмэриин дүн гаргаха ба саашанхи зорилгонуудыень тодорхойлхо байна. Тус зүблөөндэ хабаадагшад нюур сахингүйгөөр, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, тэдэнэй хүтэлбэрилхы органуудай хүдэлмэридэ бии байгаа дутуу дундануудые элирхэйлхэ ёһотой. Имагтал шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр хэрэг ажалайнгаа дутуунуудые усадхаха ба саашанхи хүдэлмэриингөө хараа шугамые зүбөөр хараалжа шадаха байнабди.

Манай республикын культурна фронтын хүдэлмэрилэгшэд партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй хараалһан хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонуудые дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ зорюулхань лабтай.

ФЗО-гэй һургуулинуудта һурагшадые абалга эхилээ

СССР-эй Культурын министерствын горнопромышленна һургуулинуудта ба ФЗО-гэй һургуулинуудта һурагшадые абалга ноябриин 10-да эхилээ. Олон арбаад мянган хүбүүд, басагад эдэ һургуулинуудта абтаха юм. Тэдэнэр барилгашадай мэргэжэл абаха ба горнорудна промышленностиин шабари ехэтэй хүдэлмэришэд болобо байна.

Барилгын арбан һарын һургуулинуудта залуушуул барилгын элдэб янзын мэргэжэлнүүдые шудалха юм.

60 мянгаһаа дээшэ мэдүүлгэнүүд эдэ һургуулинуудта оробо. Архангельска, Новосибирскэ, Томско, Ивановска, Орловско ба бусад областьнуудта һуралсаха һурагшадай тооһоо бүри олон мэдүүлгэнүүд үгтэбэ.

Ороной ФЗО-гэй һургуулинуудта ба горнопромышленна һургуулинуудта һурагшадые абалга декабриин 20 хүрэтэр үргэлжэлхэ юм.

(ТАСС).

Арбан нэгэн һарын түсэб дүүргэгдээ

ТИРАСПОЛЬ. (Молдавска ССР), ноябриин 9. (ТАСС). Молдавска консервнэ трестын предприятинуудай коллективүүд 11 һарынгаа, шалгабариие болзорһоонь урид дүүргэбэ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 25 миллион банка консервэ олоор бүтээн гаргагдаа.

Майн нэгэнэй нэрэмжэтэ Тирасполько заводой коллектив мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Энэ жэлдэ предприятида продукциин ассортиментнь нилээд үргэдхэгдөө. Абрикос, вишни болон виноградай шүүһые үйлэдбэрилдэг болобо. Хүргэгдэһэн жэмэсүүд болон овощиин ассортимент ехэ болгогдобо.

Читын областьтой социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлхын түлөө

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ УРЯАЕ КОЛХОЗНИГУУД БОЛОН МЕХАНИЗАТОРНУУД ДЭМЖЭН АБАНА

☆

Һаалишадай уялганууд

Ноябрь һарын шэмэрүүн хүйтэн үглөөгүүр. Бичурын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой центр дээгүүр үглөөнэй хүхэ утаанай һуунагтан гаража байха үедэ дүтэхэн байһан һүнэй-товарна фермэдэ хүдэлмэриин үдэр үни эхилээд, түлэг дундаа ябажа байгаа һэн. Үнеэдэй байра соогуур хүнэг, полотенцэнүүдые бариһан һаалишад иишээшье, тиишээшье яаралтайгаар гэшхэлэлдэнэд.

Фермын түрүү һаалишан Екатерина Андреевна Панькова һаалгаяа хамагһаа түрүүн дүүргээд, «Зорька» гэжэ үнеэндээ үбһэ үгэжэ байна. Эгээ энэ үедэ газааһаа «Шэнэ газетэ абагты!» гэһэн хонгёо абяан соностошоно. Уданшьегүй, гартаа газетэ, журналнуудые бариһан нэгэ залуухан басаган орожо ерээд, үүдэ оромсоороо:

—Республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгатай танилсая, нүхэд,—гээд, газетэнүүдые дэлгэн уншахаяа забдана. Малшад хандалгатай танилсахын тулада хэжэ байһан ажалаа түргэн дүүргээд, яаралтайгаар сугларнад.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгатай, Читын областиин хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые социалистическэ мүрысөөндэ уриха гэжэ тэдэнэй шиидэһэн шиидхэбэритэй танилсаад байхадаа нүхэр Панькова иигэжэ хэлэбэ:

—Оронойнгоо хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөхэ зорилгын табигдаад байһан үедэ хүршэнэртэйгээ мүрысөөд үзэхэ гэжэ манайхинай шиидэһэниинь ехэл һайшаалтай байна. Социалистическэ мүрысөөгөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ гэжэ республикынгаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зүблөөндэ хабаадагшадай хандаһан хандалгыень үнэн зүрхэнһөө һайшаагаад, 1954 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 литр һү һааха зорилго урдаа табинаб. Тингээд мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсохыетнай та нүхэдөө уряалнаб.

—Зүб, зүб! — гэһэн үгэнүүд зүг бүхэнһөөнь дарья буушана. Удаань һаалишад ерэхэ жэлдэ хэн хэды литр һү һааха гэжэ шиидэһэн тухайгаа хоорондоо омогтойгоор хөөрэлдэжэ байгаад һэн.

В. Борисов.

Юрий Васильевич Утеев Улан-Удын түмэр замай техникум дүүргээд, Ленинэй орденто ПВЗ-гэй котельнэ цехтэ ахалагша мастераар хүдэлмэрилһэн байгаа. Мүнөө нүхэр Утеев партиин уряагаар Тарбагатайн МТС-тэ ошоод, МТМ-е даагшаар ажаллажа эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Утеев халаанайнгаа даалгабари 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг токарь А. Рудиковагай хүдэлмэри шалгажа байна.

А. Мантаевай фото.

☆ ☆

Түрүүшүүлэй уряагаар

Манай тракторна бригада Бургалтайн сомоной «Заветы Ильича» колхозой тарянай үргэн уужам поли дээрэ ажалладаг. Хабарай тарилгын урда тээ манай тракторна бригада машина зэмсэгүүдээ муу бэшээр бэлэдхэһэн байгаа. Хабарай тарилгые агротехническэ болзор соо эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, үндэр ургаса хуряаха үндэһэ һуури табиха гэжэ шиидэһэн байнабди. Өөһэдынгөө арга боломжонуудые тооложо үзөөд, социалистическэ ехэхэн уялгануудые абаһан байгаабди.

Тракторна хүдэлмэриин сезонно хүдэлмэри дүүрэжэ, үнгэрһэн сезон соо манай тракторна бригадын хэһэн хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд гаргагдаба. Тракторна хүдэлмэриин сезонно түсэбые 121 процент дүүргэһэн, условно трактор бүхэнөөр 586 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн, 8 процент горючи ба тоһодохо материал алмаһан, трактор болон машина зэмсэгүүдээ техническэ муу бэшээр МТС-тэ асаржа тушааһан, таряа хаяһан бүхы участок дээрэһээ дунда жэшээгээр 15 центнер ургаса хуряаһан байнабди.

Манай бригадын олонхи механизаторнууд үнгэрһэн сезон соо эршэмтэйгээр ажаллажа, үйлэдбэриин эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаба. Жэшээнь, комбайнер нүхэр Чагдур Гармаев 608 гектар таряа хуряажа, 8000 центнер эрооһо сохёод, комбайнаа техническэ талаарнь һайнаар МТС-тэ тушаагаа. Тиихэдэ тракторист Базар Бадмаев «ДТ-54» маркын трактораар 834 гектар зөөлэн хахалалга хэжэ, 683 килограмм горючи алмаһан, Нима Молонов АТЗ трактораар 796 гектар зөөлэн хахалалга хэжэ, 1016 килограмм горючи алмаһан Тумур Цыбикжапов АТЗ трактораар 798 гектар зөөлэн хахалалга хэжэ, 532 килограмм горючи алмаһан байха юм. Мүн трактористнууд Гарма Цибикжапов, Нима Гармаев, Сандуй Бадмаев, Сурун Урбанеев, Гармажап Тарбаев гэгшэд муу бэшэ амжалтануудые туйлаа, ехэ хэмжээнэй горючи ба тоһодохо материал алмаа.

Манай бригадын механизаторнууд республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгатай танилсаад байхадаа, тэрэниие ехэтэ һайшаан, саашадаа колхозойнгоо хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрид түргэнөөр хүгжөөхын түлөө бүхы оролдолгоёо гарган ажаллаха гэжэ шиидэбэ.

Гонгор Машеев, Торийн аймагай Бургалтайн МТС-эй № 1 тракторна бригадын бригадир.

Манай механизаторнуудай ажалай эдэбхи

Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоол хадаа манай ороной социалистическэ хүдөө ажахын саашанхи һалбаран бадаралгын дэлгэрэнгы программа табяа. Оронойнгоо хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудай эрид түргөөр хүгжэлтэдэ гүрэнэй машинно-тракторна станцинууд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ зорилготой.

Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы процессуудые үргэнөөр механизацилхын тулада саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргажа байдаг. Энээнэй ашаар машинно-тракторна станцинууд, тэрэнэй тоодо манай МТС жэл бүри шэнэ шэнэ хүсэтэ техникээр зэбсэгжэнэ, бэлэдхэл һайнтай кадрнуудаар бүридхэгдэнэ.

Партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолой гараһанһаа хойшо манай МТС-тэ эмхидхэлэй горьтойхон хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Харьяата колхозуудаа агротехническэ ба зоотехническэ талаар хүсэд һайнаар хангахын тулада түсэбэй ёһоор бултандань мэргэжэлтэдые оложо табяабди. Тэдэнэр мүнөө хүдэлмэрилхэ газартаа эмхитэйгээр гараад, нэн түрүүндэ, үбэл хабарай сагта полинууд ба сабшалан дээрэ үнгэргэхэ хэмжээ-ябуулгануудайнгаа түсэбые табижа, энэ хүдэлмэриие зарим газарта хэжэ эхилээ. Мүн тэрэшэлэн бидэнэр трактористнууд болон бусад механизаторнуудайнгаа кадрнуудые бүридхэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулнабди. Анхандаа хүдөө ажахын мэргэжэлтэд байһан аад, партиин ЦК-гэй Пленумэй уряагаар олохон механизаторнууд хуушан ажалдаа бусажа байна. Тэдэндэ ажалай болон ажаһуудалай зохид һайн услови байгуулхын тулада бүхы оролдолгоёо гарганабди. Гэхэ зуура, энэ талаар үшөөл дутагдалтайбди гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Хуушан ажалдаа бусажа ерэһэн зарим механизаторнуудай һууха гэрнүүд үгыбди. Гэбэшье, энэ дутагдалые усадхажа шадахабди.

Энээнһээ урда тээ манай тракторна бригадануудта хүдэлмэрилжэ байһан бүхы механизаторнуудые МТС-эйнгээ штадта оруулаабди. Мүнөө тэдэнэй 100 гаран хүнүүдынь трактор болон хүдөө ажахын бусад машинануудай заһабарилгада ябажа байна. Бэшэниинь колхозуудтай баталһан договорой ёһоор малажалай барилгануудта хүдэлмэрилнэ. Мэргэжэл һайнтай механизаторнуудтай болохын тулада манай МТС энэ жэлдэ механизаторнуудые бэлэдхэхэ Сэлэнгын һургуулида 24 хүнүүдые эльгээхэ ёһотой аад, 32 хүниие эльгээгээ. Тэрээнһээ гадна, МТС-эйнгээ дэргэдэ трактористнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тусхай курса эмхидхэһэн байнабди. Заһабарилгада ябажа байгаа бүхы механизаторнууд тэрэ курсада хабаадуулагдаа.

Манай харьяата колхозуудта энэ жэлдэ колхознигуудай ажалһаа таһаралтагүй һуража байха гурбан жэлэй агро-зоотехническэ курсануудай 8 кружогууд хүдэлмэрилхэ юм. Тэдэниие манай МТС-эй мэргэжэлтэд—агрономууд болон зоотехнигууд хүтэлбэрилхэ байна. Мүнөө Ленинэй нэрэмжэтэ ба «3 пятилетка» колхозуудта тэдэ курсанууд хүдэлмэрилжэ эхилээ.

Энэ жэлдэ манай МТС-тэ трактор машинануудые заһабарилгын сезон эмхитэйгээр захалаа. Түсэбэй ёһоор октябриин 20-һоо заһабарилга эхилжэ, мүнөө 6 трактор, 12 сеялкэ, 10 плуг, 8 культиватор заһабарилгаһаа гаргагдаба. Манай МТС-тэ трактор машинануудые заһабарилгын түрүү узловой метод хэрэглэгдэнэ. МТМ соомнай хамта 24 узел хүдэлмэрилдэг. Узел бүхэниие дүй дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэд толгойлно.

Мүнөө манай механизаторнууд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгатай, Читын областиин колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдые социалистическэ мүрысөөндэ уриха тухай тэдэнэй шиидхэбэритэй танилсаха зуураа социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ шиидэбэ.

И. Ильков, Иволгын МТС-эй директор.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Ороной техникумүүдтэ кадрнууд бэлэдхэгдэнэ

Краснодарска хизаарай, Воронежско, Курска, Горьковско, Чкаловска, Омско ба бусад областьнуудай хүдөө ажахые механизацилгын техникумүүдтэ машинно-тракторна станцинуудай механигуудпрактигуудай мэргэжэл дээшэлүүлхын тула хоёр жэлэй отделенинүүд эмхидхэгдэбэ. Эдэ отделенинүүдтэ жэл бүри мянган хүн абтаха юм. Һуралсажа гараһан хүнүүдтэ техник-механигай нэрэзэргэ олгогдоһон тухай диплом үгтэхэ юм.

СССР-эй Культурын министерствын дунда тусхай һургуулинуудай управлениин начальник нүхэр Семичастнов ТАСС-эй корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдээсэбэ: мүнөө орон дотор 3600 гаран техникумүүд ба тусхай дунда һургуулинууд хүдэлмэрилнэ. Тэдээндэ 600 хүбүүд, басагад мэргэжэлдэ һуралсана. Металлургическа, ой модоной ба промышленностиин бусад һалбаринуудай залуу мэргэжэлтэдые бэлэдхэдэг зуу шахуу шэнэ һургуулинууд гансахан энэ жэлдэ нээгдэбэ. Колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдтэ үргэн хэрэглэлэй товарнуудай промышленностиин ба эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин предприятинуудта хэрэглэгдэхэ кадрнуудые бэлэдхэн гаргадаг техникумүүдтэ онсо анхарал хандуулагдана.

Хүдөө ажахын дунда һургуулинуудай тоо дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ орходоо 255 һургуулияар, һурагшадайнь тоо хоёр дахинһаа үлүүгээр ургаба. Хүдөө ажахы мүнөө жэлдэ 48 мянган залуу мэргэжэлтэдые абаха юм. Младша агрономууд, технигууд-электригууд, газар эсхэмжэлэгшэд, гидромелиораторнууд, барилгашад, младша зоотехнигууд, ветеринарна фельдшернүүд олоор бэлэдхэгдэхэ байна.

Һуралсалай процесс ба үйлэдбэриин һуралсалые һайжаруулгала шэглүүлэгдэһэн хэмжээ-ябуулганууд мүнөө бэелүүлэгдэжэ байна. Шухала тусхай бүхы предмедүүдээр һуралсалай номуудые ба һуралсалай туһалбаринуудые хэблэхэ ба дахин хэблэхэ, туршалгын ажахынуудтай холбоогоо бэхижүүлхэ, хүдөө ажахын заочно дунда һуралсалые үргэдхэхэ гэжэ хараалагдана.

Сельдь жэлэйнгээ түсэбһөө үлүүлэн барина

КАЛИНИНГРАД, ноябриин 10. (ТАСС). «Балтгосрыбтрестын» экспедиционно загаһа барилгын управлениин загаһашад советскэ эрьеһээ холо газарта сельдь агнан барина. Агуу Октябриин 36-дахи жэлэй ойн һайндэрэй үдэрнүүдтэ суднануудай экипажууд ажалай вахтада жагсаһан байна. Жэлэйнь түсэб дүүргэгдээ. Бүхы үнгэрөөшэ жэлэйхиһээ 27 мянган тонно үлүү ехэ сельдь баригдаа. Түсэбһөө гадуур хоёр миллион олзо доход абтаба.

Хүнгэхэн улатай гутал оёно

«Скороход» гэжэ Ленинградска гуталай фабрикада хүнгэхэн резинэ улатай гутал оёхо арга зохёогдожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэбэ. Иимэ түхэлэй гутал хүнгэхэн, һайн шанартай байһан ушарһаа хүн зоной эрилтэ ехээр хангадаг юм. Резинэ гаргашалга 30—35 процентээр бага болгогдоно. Хүнгэхэн улатай гутал олоор гаргагдажа байна.

(ТАСС).

Мастер-повар гэһэн нэрэзэргэ

СССР-эй Худалдаа наймаанай министерство 1953 оной ноябриин 1-һээ мастер-повар гэһэн нэрэзэргэ бии болгобо. Амтатай, үлэ ехэтэй элдэб янзын ба хүнүүдэй дура татама—һайн шанартай эдеэ хоол бэлэдхэлгые хангажа шадаһан нэгэдэхи зэргын поварнуудта, шэф-поварнуудта, (үйлэдбэриие даатшадта), цехүүдэй начальнигуудта ба тэдэнэрэй орлогшонорто энэ нэрэзэргэ олгогдохо байна.

Салин хүлһэнэйнь 30 процент хэмжээтэй нэмэлтэ түлэбэри мастернууд-поварнуудта һара бүри түлэгдэхэ юм.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Хүдөөгэй улад зоной дунда политическэ талаараа хурса, гүн гүнзэгы удхатай агитаци ябуулжа, тэдэниие ажалай шэнэ илалтануудта зоригжуулха гэээшэ партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн

***

Дүлэтэ партийна үгэнүүдэй аша үрэнь

Манай колхозой гэшүүд, бүхы советскэ арад шэнги, КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые туйлай ехэ һайшаалтайгаар угтаба. Энэ тогтоолые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан суглаанууд колхозой тарянажалай бүхы бригадануудта, малажалай фермэнүүдтэ болоо һэн.

Эдэ суглаанууд дээрэ үгэ хэлэһэн колхознигууд ниитынгээ ажахые хүгжөөлгэдэ туйлаһан амжалтанууд тухайгаа тэмдэглэхэ зуураа, дутуу дундануудаа элирүүлһэн, тус тогтоолые бэелүүлхэ талаар дурадхалнуудые оруулһан байна.

Колхозой ажахын гол һалбаринуудые —тарянажал ба малажал хүгжөөлгэдэ бага бэшэ амжалтанууд туйлагдаа. Малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар дүүргэгдээ. Энэ жэлдэ адуу малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхээбди.

Гэхэ зуура, эдэ зарим тэды амжалтануудынай парти ба правительствын бидэнэй үмэнэ табиһан зорилгонуудай дүүргэлтые хангажа үшөөл шаданагүй.

Ниитын ажахые улам хүгжөөхэ, социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, коммунистнуудаа ажахын шиидхэхы участогуудта зүбөөр хубаарилан табиха асуудалнуудые партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэхэ талаар шухала хэмжээнүүд абтана.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри улам шангадхажа, КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба партиин ЦК-тэй тогтоолнуудые үргэн ниитэ колхознигуудта тайлбарилха талаар горьтой хүдэлмэри хэгдэнэ. Парторганизацимнай 25 агитатортай. Тэдэнэр дурсагдаһан документнүүд тушаа хаа хаанагүй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Коммунистка агитатор нүхэр Раднаева племенной фермэ дээрэ хэдэн дахин хөөрэлдөө хээ. Агитаторнууд нүхэд Цыдыпов, Бадмаев, Сондомов болон бусад хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө аймагайнгаа, колхозойнгоо ажабайдалһаа жэшээнүүдые харуулалсана. Эдэ агитаторнуудай даажа байһан участогуудта лозунгнууд, диаграмманууд бии.

Агитаторнуудай семинар хаһа саг соонь үнгэргэжэ, тэдэнэй үмэнэ табигдажа байһан зорилгонууд тухай элидхэл хэгдэнэ. Политическэ темэнүүдээр лекцинүүд уншагдадаг. Гадна, агитаторнууд хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хөөрэлдэдэг.

Партийна бюро агитаторнуудай хүдэлмэрие саг үргэлжэ хинажа байдаг. Харуулан ойлгуулха агитаци һайжаруулха хэмжээнүүдые партийна организаци абажа байнхай.

Манай колхоздо хүдөөгэй лектори хүдэлмэрилдэг. Тэрээнние Загастайн сомоной избач Ким Дандаров хүтэлбэрилдэг. Лекторскэ нэгэдэлэй лекторнууд — багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд лекци болон элидхэлнүүдые хододоо хэжэ байдаг. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба партиин ЦК-гэй тогтоолнууд тушаа колхознигуудай үмэнэ хэдэ хэдэн элидхэл болон лекцинүүдые тэдэнэр хээ. Пленумэй шиидхэбэрие бэелүүлхэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа. Тэрэнэй ёһоор 1954 ондо эбэртэ бодо малай тоо толгойе 6 процентээр, тэрэ тоодо үнеэдые 20 процентээр, хони ямаадай тоое 15 процентээр олон болтохо байнабди. Колхозойнгоо бүхы малые тэжээлээр хангахын тулада 1954—1955 онуудта 50 мянган центнер үбһэ, 15 мянган центнер зелёнко бэлэдхэхэ, 20 мянган центнер силос дараха ёһотойбди. Үбһэнэй ургаса дээшэлүүлхын тулада сабшалангай уһалагдадаг талмайе хоёр дахин ехэ болгохо байнабди. Тарянай, хартаабха ба турнепсын ургаса эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилга үргэнөөр ябуулагдаха юм.

Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ колхознигуудые элсүүлхын тулада эмхидхэлэй ба ниитэ-политическэ хүдэлмэрие улам һайжаруулхын хойноһоо манай партийна организаци шармайн оролдожо байна.

Л. Дармаев, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

*

Партийна библиотекэнүүдые даагшанарай семинар болобо

КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагай дэргэдэ партиин айкомуудай, райкомуудай ба горкомуудай партийна библиотекэнүүдые даагшанарай ба библиотекарьнүүдэй семинар һаяхан боложо үнгэрбэ. Коммунистнуудай политическэ һуралсал эмхидхэлгэдэ партийна библиотекэнүүдэй зорилгонууд тухай элидхэл партиин обкомой пропагандын секторые даагша нүхэр В. И. Богданов хэбэ. Библиотекын хүдэлмэрие эмхидхэхэ тухай элидхэл республиканска библиотекые даагша нүхэр И. Т. Мирошниченко хэһэн байна.

Семинарта хабаадагшад өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө. Партиин Түнхэнэй айкомой партийна библиотекые даагша нүхэр Демин КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые арад зондо ойлгуулха талаар библиотекын хэжэ байһан хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэбэ. Үнгэрһэн хоёр һарын турша соо сентябрьска Пленумэй тогтоолоор 4 лекци уншагдаа, ноябрь, декабрь һарануудта үшөө 5 лекци уншагдаха юм гэжэ нүхэр Демин хэлэбэ. Мүн Пленумэй тогтоолые арад ниитын дунда тайлбарилха хэрэгтэнь хүдөөгэй партийна эхин организацинуудта ямар туһа үзүүлхэ тухайгаа тэрэ хэлээ.

Партийна библиотекэдэ үнгэргэгдэдэг хэмжээ-ябуулгануудай удхые дээшэлүүлжэ, тэдээнние эмхитэйгээр үнгэргэдэг болоһоомнай хойшо пропагандистнууд гэхэ һайн семинарнуудта дуратайгаар ерэдэг, эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо гэжэ Кударын аймагай партийна библиотекын даагша нүхэр Полякова хэлэбэ. Библиотекынгээ хүдэлмэрие һайнаар эмхидхэһэнэймнай ашаар коммунистнууд болон комсомолецууд политическэ һуралсалдаа анхаралтайгаар хандадаг болоо, кружогуудай ба политһургуулинуудай занятинууд һайнаар үнгэрэгдэнэ.

ПВЗ-гэй парткомой библиотекые даагша нүхэр Обутов, Пригороднэ райкомой партийна библиотекые даагша нүхэр Бутуханов болон бусад пропагандистнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ семинарнуудые ямараар эмхидхэжэ, үнгэргэдэг тухайгаа хөөрэһэн байна. Баргажанай айкомой партийна библиотекые даагша нүхэр Санжиев агитколлективүүдэй хүдэлмэрие яажа хүтэлбэрилдэг тухайгаа, агитаторнуудта библиотекын үзүүлдэг туһаламжа тухай тоттон хэлэбэ.

Семинарай түгэсхэлдэ партиин обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо нүхэр П. И. Гершман коммунистнуудай политическэ һуралсалай идейнэ хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна библиотекэнүүдэй үүргэ ба зорилго тухай дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводой коллектив Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 36-дахи ойе ажалай илалтаар угтажа, түсэбһөө гадуур 12 вагон шэл гүрэндөө үгөө. Эндэхил октябрь һарынгаа түсэб 120 процент дүүргээ. Продукциингаа өөрын үные 2,3 процент химдаруулжа, 846000 түхэриг мүнгэ алмаһан байна. Заводой шэл отололгын цехын отологшо Петр Васильевич Вершинский 99,4 процент һайн шанартай шэл отолоо Шэлэй эбдэрэлгые бага болгожо, 49,4 квадратна метр шэл түсэбһөө гадуур гаргажа, 533 түхэриг мүнгэ арьбалаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэл отологшо П. В. Вершинский (баруун гарһаа), хамжуулагшэ Р. М. Власова шэл отолхые тэмдэглэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

ТҮРҮҮ АРТЕЛЬДЭ

Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин коллектив нёдондонһоо хойшо алдарта ажалаараа гансахан Улан-Удэ городто бэшэ, харин бүхы республика соогоо суурхана.

Тус коллективэй үйлэдбэрилэн гаргаһан таатай зохид, олон сортын түмэр оронууд, шаажан гүйлгэһэн болон бусад амһартанууд городойшье, хүдөөгэйшье магазинуудта гүйсэдтэйгөөр худалдагдадаг болонхой.

—СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ Советскэ правительствые толгойлогшо нүхэр Маленков арад зондо хэрэгтэй үргэн хэрэглэлэй эд бараа ехээр ба һайн шанартайгаар үйлэдбэрилхэ, улам бүри үүсхэлтэйгээр ажаллан, үйлэдбэрилжэ байһан продукциинтаа ассортиментые үргэдхэхэ тухай тон шухала заабаринуудые үгэһэн байна,—гэжэ артелиин түрүүлэгшэ нүхэр Мартыненко хүдэлмэришэдэй һаяхан болоһон суглаан дээрэ хэлээ.

—Теэд, энэ заабарие манай коллектив хэр зэргээр дүүргэжэ байна гээшэб,—гэжэ суглаанда хабаадалсагша нүхэр Васяевагай асуухада, нүхэр Мартыненко иигэжэ харюусаба:

—Манай коллективэй гэшүүд ажалайнгаа эдэбхие улам дээшэлүүлжэ, горьтойхон амжалтануудые туйлаһан байна. Мүнөө бидэнэр жэлэйнгээ түсэбые 10 һара соо дүүргээд, түсэбһөө гадуур 400 гаран мянган түхэригтэй продукци үйлэдбэрилэн гаргабабди.

Үнэхөөрөөшье, энэ артелиин коллектив түсэбөө тоогойншье, шанарайншье талаар дүүргэжэ, гансахан «Бурмонпромсоведэй» системэдэ бэшэ, харин бүхы республика соогоо эгээн түрүү предприяти болонхой. Тус артель республикын Министрнүүдэй Соведэй ба облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг 1952 онһоо хойшо батаар барижа ябана. Гадна, партиин Улан-Удын городской комитедэй ба ажалшадай депутадуудай городской Соведэй, партиин городской райкомой ба райисполкомой, Бурпромсоведэй дамжуулгын Улаан тугууд энэ коллективтэ барюулагданхай.

Кировэй нэрэмжэтэ артелиин инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон түрүү хүдэлмэришэд өөһэдынгөө үүсхэл эдэбхие дээшэлүүлэн, продукциин ассортиментые үргэдхэхэ тушаа ехэхэн оролдолго гаргана. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй эсэстэ шаажан гүйлгэлэн кофейнигүүдые, тазуудые үйлэдбэрилжэ эхилхэ гэжэ бүхы хүсэ шадалаа, үүсхэл оролдолгоёо гаргажа байна. Эдэ амһартануудые һайн шанартайгаар үйлэдбэрилхын тула артелиин эмалиин цехын начальник нүхэр Попов Москва, Ростов, Тула городуудта ошожо, шаажан гүйлгэһэн амһарта үйлэдбэрилдэг заводуудай дүй дүршэлтэй танилсажа ерэбэ.

Мүн 1954 ондо олон янзын оронууд, түмэр амһартанууд болон МТС-эй тракторна бригадануудта хэрэглэгдэдэг элдэб амһартануудые ехээр үйлэдбэрилхын түлөө мүнөө бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Тус артелиинхид үнгэрэгшэ һарынгаа түсэбые 110 процент дүүргээд, түсэбһөө гадуур олон мянган түхэригэй эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргаа. Ноябриин гараһанһаа хойшо социалистическэ мүрысөөн цехүүд ба бригадануудай хоорондо улам бүри үргэдэжэ байна. Мүнөө эмалиин цехын бригадир нүхэр Васяевагай, нимгэн түмэрэй цехын бригадир Михайловай, механическа цехын бригадир нүхэр Боровицкиин бригаданууд үдэр бүриингөө даалгабарие 170—200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Артелиин правлени болон партийна организаци мүрысөөнэй дүнгүүдые табан үдэр болоод лэ гаргажа, хүдэлмэришэдтөө соносходог. Мүнөө парторганизациин агитаторнууд «Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудые үйлэдбэрилгэ үргэдхэхэ ба тэдэнэй шанарые һайжаруулха тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые коллективэй гэшүүдтэ гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулна, парти, правительствын табиһан зорилгые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллахые уряална.

Д. Санжиев.

Агитаторнуудай хүндэтэй зорилго

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоол тухай, тэрэнние бэелүүлхын тулада үнгэргэгдэжэ байгаа хэмжээ-ябуулганууд тухай хүдөөгэй ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэээшэ мүнөө үедэ парторганизацинуудай хүндэтэй зорилго мүн.

Энэ зорилгые бэелүүлхын тулада манай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци зохихо хэмжээнүүдые хараалаад, тэдэнээ бэелүүлжэ ороо. Агитколлективэйнгээ составые шэнээр хаража үзэһэн байнабди. Мүнөө агитколлективнай 13 агитатортай. Тэдэнэй олонхинь коммунистнууд, комсомолецууд юм. Малажалай фермэ болон гүүртэнүүдтэ, тарянажалай бригадануудта агитаторнуудаа хубаарилан табинхайбди. Тэдэнэй хүдэлмэрие хинан шалгадаг, тэдэндэ хододоо заабари үгэдэг байнабди. Агитатор бүхэн өөртөө газетэ захинхай, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэридэ хэрэгтэй бүхы материалнуудаар — агитаторай блокнот, элдэб брошюра гэхэ мэтээр тэдэнэр хүсэд хангагданхай.

Агитаторнуудай семинар эрба хоноод лэ үнгэргэдэг байнабди. Семинар дээрэ агитаторнуудай хүдэлмэриин дүн гаргадаг, саашадаа ямар юумэ хэхэ байһыень тодорхойлдогбди. Жэшээлхэдэ, һаяхан болоһон семинар дээрэ колхознигуудай дунда партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые хэр зэргээр тайлбарилан ойлгуулжа байһан тухайгаа хэлсээ. Мүн агитаторнууд өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө. Тиихэдэ агитационно хүдэлмэриин асуудалнуудые партийна суглаан дээрэ хирэ хирэ болоод лэ зүбшэн хэлсэжэ, агитколлективэйнгээ хүдэлмэридэхи дутуунуудые элирүүлдэг, тэдээнние усадхаха хэмжээнүүдые абадаг байнабди. Тэрэнэй ашаар агитаторнуудмай муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, ветфельдшер нүхэр К. М. Машанов малшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Тэрэ хөөрэлдөөндэ һайнаар бэлэдхэдэг. Нүхэр Машанов хөөрэлдөө хэхэһээ урид газетэ, агитаторай блокнот уншадаг, хөөрэлдөөнэйнгөө темые ойлгосотой тодо болгохын тулада нютагайнгаа ажабайдалай баримтануудые оложо абадаг байна. Тиимэһээ хэһэн хөөрэлдөөниинь һонирхолтой байдаг. КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол тухай Яндала ба Могойтын гүүртэнүүдэй малшадтай хөөрэлдөө хэхэдээ колхозойнгоо ажахын хэр зэргээр хүгжөөгдэхэ, илангаяа малайнгаа тоо хэды шэнээн олошоруулха, ашаг шэмэ үгэлгыень яажа дээшэлүүлхэ байһан тухайгаа хэлэжэ үгөө. Тиихэдэ энэ тогтоол советскэ арадай ажабайдалые улам һайжаруулха тушаа партиин, правительствын шэнэ анхарал оролдолгын болоно гэжэ харуулаа. Агитаторнууд нүхэд Ж. Дугаров, Д. Базаров, Ц.-Ж. Ширабон, В. Байбородин, Б. Цынгежапов болон бусад мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Агитационно-ниитын хүдэлмэриин муу бэшээр табигдаһанай аша үрэнь колхозоймнай ажал хүдэлмэридэ харагдана. Манай колхоз малайнгаа үбэлжэлгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Үбэлжэлгын үе соо бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдээ. 1953 ондо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые колхознай тахяаһаа бэшээрнь дүүргэһэн, тарянай болон хартаабхын үрһэ хүрэнгэ хааһан байна. Тиихэдэ хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушаалгаяа сүм дүүргээбди.

Мүнөө манай агитколлективэй агитаторнууд хүдөө ажахын талаар парти, правительствын табиһан туйлай ехэ зорилгонуудые бүри һайнаар тайлбарилан, тэдэниие эрхимээр бэелүүлхэ хэрэгтэ колхознигуудые элсүүлэн эмхидхэжэ байна.

С. Галданов, Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Колхозуудай парторганизацинуудай үүргые ба харюусалгые дээшэлүүлхэ

*

Р. САНЖИЕВ, партиин Хориин айкомой секретарь

**

СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ асари ехэ программа КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумээр хараалагдаа. Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые улам саашань хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ эрид ехэ болгохо арга зам тус тогтоол соо тодорхойлогдонхой.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые манай аймагай ажалшад угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар партиин хараалһан хэмжээ-ябуулгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, арад зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, промышленностиие түүхэй эдээр хангахаар бэлэн байһанаа колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд мэдүүлээ.

Партиин ЦК-гэй хараалһан энэ программые бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозуудай партийна эхин организацинууд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Колхозуудай ба МТС-үүдэй партийна эхин организацинууд хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөхэ, тэрэшэлэн ажахын бусад бүхы һалбаринуудай түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые эмхидхэн хандуулха зэргэтэй.

Партийна эхин организаци хадаа манай партиин үндэһэ һуури болодог гээшэ. Тэдээгээр дамжуулан партиин хүтэлбэрилхы органууд олониитэ арад зонтой холбоо барисаагаа бэхижүүлдэг юм. Партийна эхин организацинууд ажахын түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ үргэн ниитэ ажалшадые элсүүлэн эмхидхэхэ талаар эмхидхэлэй ба ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулха, олониитые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ уялгатай. Зүгөөр, «Партиин райкомууд колхозуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай партийна организацинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулна, олон ушарнуудта тэдэниие зүндэнь орхижорхино, хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэдөө тэдэнэртэ түшэглэнэгүй, энээнһээ боложо, олон партийна организацинууд колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдтэхи ажал хэрэгтэ зохихо нүлөө үзүүлнэгүй, колхозно эдэбхитэдые ба МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые муутаар эмхидхэнэ» гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэһэн байна. Эдэ дутагдалнууд партиин Хориин айкомой хүдэлмэридэ бии байна.

Тиимэһээ эдэ дутуу дундануудые усадхаха зорилгоор партиин айком колхозуудай болон МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ горьтойхон анхарал хандуулдаг болонхой. Партийна эхин организацинуудай үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхын тулада партийна организацинуудай секретарьнуудай хүдэлмэри тухай тоосоое партиин айкомой пленум болон бюрогой заседани дээрэ шагнажа, хүдэлмэриинь дутуу дундануудые элирүүлдэг, тэдэниие усадхаха хэмжээнүүдые хараалһан шиидхэбэри абадаг байнабди. Эдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, партиин айком партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэнь горьтойгоор туһалдаг болоо. Эдэ хэмжээнүүдэй партийна организацинуудай хүдэлмэрие һайжаруулха хэрэгтэ туһалдаг байһаниинь мэдээжэ.

Һүүлэй хэдэн һарын турша соо партиин айкомой пленум дээрэ Сталинай нэрэмжэтэ (Үдэ), мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай хүдэлмэри тухай тоосоонуудые шагнаһан байнабди. Мүн партиин айкомой бюрогой заседани дээрэ «Путь Сталина», Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Победа» ба бусад колхозуудай парторганизацинуудай секретарьнуудай тоосоонуудые шагнаабди. Жэшээнь, «Победа» колхозой партийна эхин организацида (секретариинь нүхэр Серпионов) партийна хүдэлмэри муугаар табигданхай байгаа. Партийна суглаан хаһа саг соогоо зарлагдадаггүй. Асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнууд эдэбхи багатайгаар хабаададаг, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлэгдэдэггүй байһан юм. Гадна, тус партийна эхин организаци ажахын ба политическэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэнь колхозой правленидэ бодото туһаламжа үзүүлдэггүй байгаа.

Нүхэр Серпионовой тоосоое шагнаһанһаа хойшо тус парторганизациин хүдэлмэри эли бодо һайжаржа эхилээ. Партийна суглаан хаһа саг соогоо үнгэргэгдэдэг, асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаададаг болоо. Партийна суглаан дээрэ парторганизациин ба колхозой ажабайдалай шухала шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг боложо байна. Коммунистнуудаа колхозой ажахын шиидхэхы һалбаринуудта зүбөөр хубаарилан табла. Колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ анхарал ехээр табидаг болоо. Тиин «Победа» колхоз энэ жэлэйнгээ хүдөө ажахын хүдэлмэрие эмхитэйгээр дүүргэв. Энэ жэлдэ сагай уларилай хэршье муу байбашье, тус колхоз муу бэшэ ургаса абаад, таряа тушаалгаар гүрэнтээ хаһа саг соонь сүм тоосоо, үрһээ сүм хаагаад, мүнөө ажалта үдэртэ 2 килограмм орооһо хубаахаар багсаана. Мүн ниитын адуу мал үсхэбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб бүхы түрэлэй малаар дүүргэһэн байха юм.

Гадна, «Путь Сталина», «Пламя», Молотовой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинуудай хүдэлмэри эли бодо һайжаржа байна.

Мүнөө аймагай колхозуудай партийна эхин организацинуудай агитаторнууд колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна, КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые колхознигуудта тайлбарилна. Пленумэй табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд аймагай колхозууд болон МТС-үүдтэ зохёогдоһон байна. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ талаар колхозууд хүдэлмэри ябуулжа байна. Аймагай колхозууд хартаабха, овощь, тэжээлэй ба силоснэ культурануудые тариха газар элдүүрилээ, малай үбэлжэлтэдэ муу бэшээр бэлэдхээд, тэрэнээ эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна.

Гэхэ зуура, колхозууд ба МТС-үүдэй парторганизацинуудай үүргые ба харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд бии байһаар.

Зарим колхозуудай партийна эхин организацинууд колхозойнгоо ажал хэрэгтэ зохихо нүлөө үзүүлдэггүй, колхозно эдэбхитэдтэ һулаар түшэглэдэг, колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри муугаар ябуулдаг байһаар.

Жэшээлхэдэ, «Гигант», «Улаан Одон», Ждановай, Сталинай (Хори) нэрэмжэтэ колхозуудай партийна эхин организацинууд колхозой ажал хэрэгтэ ёһотой нүлөө үзүүлдэггүй, үргэн ниитэ колхознигуудые толгойлжо, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада колхознигуудай дунда эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри һайжаруулжа шадаагүй байха юм.

Эдэ бүхы дутагдалнууд яахадаа усадхагдаагүйб гэхэдэ, партиин айком колхозуудай партийна эхин организацинуудые үшөөл дутамагаар хүтэлбэрилнэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ ёһотой туһаламжа үзүүлнэгүй, тэдэнэй үүргые ба харюусалгые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые дутамагаар абана.

Мүнөө колхозуудай партийна эхин организацинуудта КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол ба хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар партийна организацинуудай зорилгонууд тухай асуудал партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ суглаанууд дээрэ колхозуудайнгаа хүдөө ажахые саашадань эрид ехээр хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хараалһан байна.

Мүн КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, партиин айком аппарадайнгаа хүдэлмэрие шэнэдхэн табижа байна. МТС бүхэндэ хүдэлмэрилхын тулада инструкторнууд ба пропагандистнуудай дүүдаһаа партиин айкомой секретарь түрүүтэй бүлэг хүдэлмэрилэгшэд томилогдоо. Тэдэнэр МТС-эй харьяата колхозуудай ажал хэрэгэй түлөө харюусаха, партийна эхин организацинуудай үүргые ба харюусалгые дээшэлүүлхэ, колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха байна.

Партийна эхин организацинуудта тоососто-һунгуулиин партийна суглаанууд үнгэргэгдэжэ байна. Эдэ суглаанууд дээрэ колхозой ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ партийна организацинуудай үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана.

Колхозно партийна организацинуудай хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор, тэдэнэй хүдэлмэри тухай тоосоое партиин айкомой пленум болон бюрогой заседани дээрэ шагнажа байха зэргэтэйбди. Хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхын түлөө тэмсэлые коммунистнуудай бодотоор толгойлхын тулада партийна организацинуудай бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, тэдэнэй секретарьнуудай составые шэнээр хаража үзэхэ, энэ хүдэлмэридэ политическэ бэлэдхэл ехэтэй, партийна хүдэлмэрие һайнаар мэдэхэ коммунистнуудые эльгээхэ, колхозой ажахын шиидхэхы һалбаринуудта коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха шухала.

Колхозно партийна организацинуудай үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхын тула партиин айком анхаралаа хандуулха байна.

Хүдөөдэ худалдаа наймаае һайнаар эмхидхэе!

Манай дутуунууд ба тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд

Хүдөөгэй ажалшадай материальна ба культурна ажабайдалай һайжарха бүри тэдэнэй худалдан абаха шадалынь улам ургана. Хоринн аймпотребсоюзда худалдаа наймаа 1948 онойхитой сасуулбал, энэ жэлдэ хоёр дахин ехэ болоо.

Аймпотребсоюзай харьяата Хоринн, Кульска, Краснопартизанска ба Арын сельпонууд худэлмэреэ нилээд һайжаруулжа байна. Тэдэнэр худалдаа наймаанай квартальна түсэбүүдые үлүүгээр дүүргэнэ. Мүнөө аймпотребсоюздамнай түсэбөө дүүргэдэггүй, гарзатайгаар худэлмэрилдэг сельпонууд үгы тооной болоо. Мүнгэ суглуулгаар 1953 оной түсэб 138 процент дүүргэгдэжэ, түсэбөөнэ гадуур 240 мянган түхэриг гүрэндэ тушаагдаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ худалдаа наймаанай эрхим худэлмэрилэгшэд хүмүүжүүлэгдээ. Тэдэнэй тоодо продавецууд А. Лоскутникова, А. Мункуева, Ф. Косыгина, Л. Милохова ба бусад оролсоно. Эдэнэр өөһэдынгөө үнэн сэхэ худэлмэреэр ажалшадай дунда хүндэтэй болоной.

Энэ жэлдэ мяха, үндэгэ, һамар мэтын продуктнуудые худалдалгаа нилээд һайнаар дүүргэгдэжэ байна. Аймагай рынокта мяханай продуктнуудые худалдалга үргэнөөр эмхидхэгдэжэ, аймагай центрын ажалшадые хангалта нилээд һайжаруулаа.

«Советскэ худалдаа наймаае саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолой гараһанһаа хойшо ажалшадые культурнаар хангахын тулада аймпотребсоюзай правлени чайна, столовонуудай худэлмэриие һайжаруулха хэмжээ абажа байна.

Гэбэшье, аймпотребсоюз эд бараа наймаалгаяа үргэдхэхэ талаар бии байһан арга боломжонуудаа үшөө дүүрэн хэрэглэжэ шадаагүй. Зарим малшадай дунда түрүүшын хэрэглэлэй эд бараа таһалдуулжа, худалдаа наймаанай гүрэнэй түсэб дүүргэнэгүй.

Үдын, Арын ба Хоринн сельпонууд нүүдэл худалдаа наймаа муугаар эмхидхэнэ. Аймпотребсоюзай эбсэйһээр гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүн тиихэдэ аймаг соо худалдаа наймаа һайнаар эмхидхэжэ хэрэгтэ КПСС-эй аймком ба аймгүйсэдкомой зүгһөө зохихо туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй. Кадрнуудые шэлэн абаха хэрэгтэ туһалха аад, харин худалдаа наймаанай дүй дуршэлтэй кадрнуудые ондоо хэрэгтэ эльгээдэг байһаниинь тон буруу.

Аймпотребсоюзай худэлмэрилэгшэд худалдаа наймаае саашадань һайжаруулха гэһэн парти, правительствын тогтоолые зүбшөөн һайшааха зуураа, ажалдаа бии байһан дутуунуудые түргөөр усадхахын тула тодорхой хэмжээ-ябуулганууды хараалһан социалистическэ уялга абаһан байна. Мүнөө аймагтай худалдаа наймаанай сетиие үргэдхэхэ талаар зохихо хэмжээ-ябуулганууд абтана. Жэшээлхэдэ, аймаг соо нэгэ универмаг, хэдэн сельмагууд шэнээр нээгдэхээр хараалагдана.

Р. Ильин, Хоринн аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ.

Эд хэрэглэгшэдые эрхимээр хангая

1953 оной октябрь һарада болоһон худалдаа-наймаанай худэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ СССР-эй Худалдаа наймаанай министр нүхэр А. И. Микоянай хэлэһэн элидхэлые би гүнзэгыгөөр шудалааб. Худалдаа наймаанай худэлмэрилэгшэдэй урда тон хүндэтэй ба харюусалтатай зорилго табигдаад байна.

Советскэ эд хэрэглэгшэдые үргэн хэрэглэлэй эрхим шанартай товарнуудаар ба эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалга бидэнэрэй, худалдаа наймаанай худэлмэрилэгшэдэй нангин уялга мүн.

Би худалдаа наймаанай системэдэ худэлмэрилжэ эхилһээр үни болооб. Тиихэ зуураа, эд хэрэглэгшэдэй товарнуудые худалдаха, тэдэнэй хэрэглэдэг эд бараа шэлэжэ, магазиндаа асарха талаар нилээд дүй дуршэлтэй болооб.

1951 онһоо эхилэн, Ново-Селенгинскын сельпогой сельмагай продавецээр худэлмэрилжэ байнаб. Тэрэ гэһээр эд хэрэглэгшэдэй зүгһөө намтушаа нэгэшье гомодол байгаагүй.

Эд бараа худалдаха энэ жэлэй III кварталай түсэбые 110 процентээр дүүргээ һэм. Октябрь һара соо түсэбэй ёһоор 85 мянган түхэригтэ эд бараа худалдаха байһан аад, 93 мянганда худалдааб. Илангаяа трикотаж, нооһон ба торгон бүдүүд ехэ гүйсэтэй байдаг. Гадна оёдолой машина, мебель ехэ түргэнөөр худалдагдадаг юм.

Магазиндаа ерэһэн товарнуудые зүбөөр, гоё һайханаар таарулан полконууд дээрэ табидагби. Тиихэдэ хүнүүдэй харахада ехэ үзэмжэтэй байдаг. Гомодолой ба дурадхалай дэбтэр зондо хараатай, эли газарта үлгөөтэй байдаг. Мүн минии худэлмэрилдэг магазинда эд хэрэглэгшэдэй захяануудые бэшэхэ тусгаар дэбтэр бии.

Аймпотребсоюзай правлени продавецуудэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ талаар худэлмэри хэнэгүй. Хирэ хирэ болоод лэ продавецуудэй семинар үнгэрэгжэ байгаа һаань ехэ һайн байгаа.

Эд хэрэглэгшэдые эрхим һайнаар хангахын тула гансашье продавецуудэй бэшэ, харин худалдаа наймаанай бусадшье худэлмэрилэгшэдэй хоорондо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, эд бараанай эрьесые саашадань хүгжөөхэ, гүрэнэй, кооперативна ба колхозно худалдаа наймаа эмхидхэлгые һайжаруулха ёһотойбди.

Д. Токарева, Сэлэнгын аймагай Ново-Селенгинскын сельпогой продавец.

БИЧУРЫН АЙМАГТА

НЭМЭЛТЭ ТҮЛЭБЭРИ

«Заря коммунизма» колхозой правлени ажалай эрхим амжалтануудые туйлаһан колхознигуудта нэмэлтэ түлэбэри үгэбэ. Жэшээлхэдэ, һүнэй-товарна фермын малшан И. Жеребко 4 һаратай тугал, 355 литр һү нэмэлтэ түлэбэри болгон абаба. Мүн һаалишад Конова —325 литр һү, Прасковья Осколкова —225 литр һү ба нэгэ поршоонхо абаба.

Зүгышэн Павел Резницын зүгын бүлэ бүхэнһөө 49,5 килограмм мёд суглуулһанайнгаа түлөө нэмэлтэ түлэбэри болгон 150 килограмм мёд абаһан байха юм.

ҮРЭ ЖЭМЭСТЭ САДАЙ ОЛЗО

XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үрэ жэмэстэ сад 16 гектар талмай эзэлнэ. Эндэ томо яблоканууд, ранеткэ, вишни, крыжовник ба бусад жэмэсүүд ургана. Жэл ерэхэ тудам колхозой садһаа ехэ олзо абтана. 1950—1951 онуудта сад 15—20 мянган түхэригэй олзо үгэһэн байгаа һаа, энэ жэлдэ 40 мянган түхэригэй олзо оруулаа.

ОЛОН ЗАЛААТА ШЭНИИСЭ

Туршалгын станциһаа Бичурын МТС-эй агроном нүхэр Синицын олон залаата шэниисын 10 орооһо абаһаар хоёр жэл болобо. Мүнөө тэрэ 10 орооһониинь олон килограмм болоод байна.

Нүхэр Синицынэй ургуулһан олон залаата шэниисэ хүдөө ажахын аймагай выставкэдэ экспонат болгогдон табигдажа, зониие ехэтэ һонирхуулаа. Иимэ шэниисэ аймагта ургуулжа хүсэд болохо гэжэ энэ туршалга харуулба.

ЖЭЛЭЙНГЭЭ ДААЛГАБАРИИЕ 10 ҺАРА СОО

Бичурын номой магазин (даагшань нүхэр Петров) олоной дунда ном тарааха талаар ойлгууламжын худэлмэри үргэнөөр ябуулдаг юм. Тэрэнэйнгээ ашаар энэ магазин ном худалдаха жэлэйнгээ даалгабариие 10 һарын турша дотор дүүргэбэ.

ОЛОН ХҮҮГЭДТЭЙ ЭХЭНҮҮДТЭ ТЭДХЭМЖЭ

Манай Эхэ орон хүүгэдтэ ба олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ угаа ехэ анхарал хандуулна. Бичурын аймгүйсэдкомой тэдхэмжын таһаг олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ ба ганса бэе эхэнүүдтэ энэ жэлэй 9 һарын туршада 986 мянган түхэригэй тэдхэмжэ үгөө.

Жэшээлхэдэ, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, 14 хүүгэдэй эхэ М. Д. Самокрутова 35 мянган түхэригэй тэдхэмжэ гүрэнһөө абаһан байха юм.

М. Фалилеев.

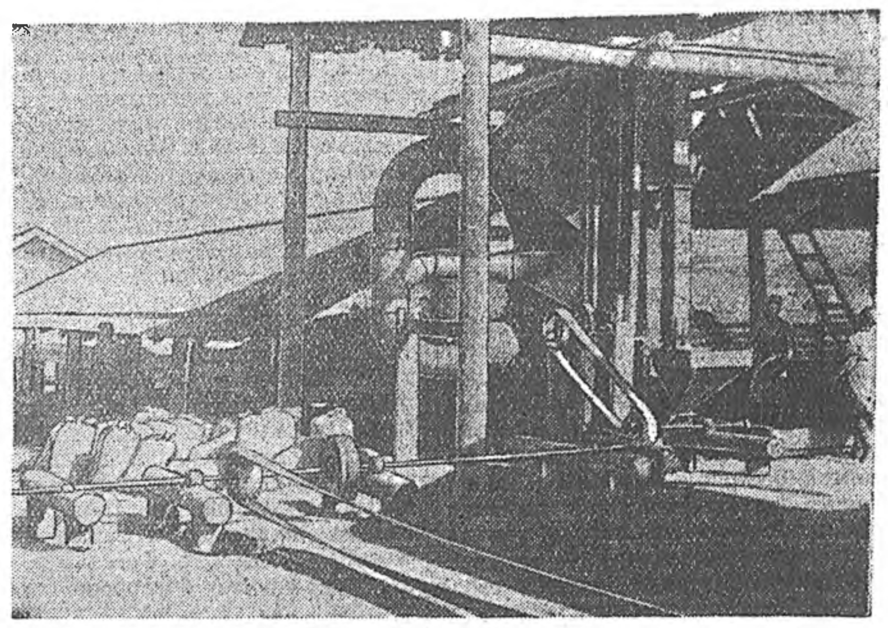

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой механизированнэ ток дээрэ таряа сэбэрлэлгын ВИСХОМ гэжэ машина худэлмэрилжэ байна.

С. Марковай фото.

Колхозой рационализатор

Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой центральна склад. Тэндэ таряа хуряалгын үедэ тракторай түерөөн бусад машинануудай абяае булин, шэмээгүй номгон агаарые зэдэлүүлжэ байгаа һэн.

Ямар ехэ хүсэ гаргажа худэлөө тээшэб, колхознигууд хори гушаараа тэндэ байгаа бэзэ гэжэ һанагдаа һэн. Ошон гэхэдэ, таба—зургаан хүн худэлмэрилхэдөө поли дээрэһээ автомашинануудаар асарагдаһан таряае сэбэрлээд, хатаагаад, «Заготзерногой» пунктда ябуулжа байба.

Төө үргэнтэй брезент ременьдэ түмэр удхуурнуудые хадан таблажа һууһан залуушаг хүбүүнэй хажууда ошожо, тэрэнэй юу хэжэ байһыень һонирхогдоо бэлэй. Тэрэ хүбүүн ток дээрэ хэгдэжэ байһан бүхы худэлмэритэй маниие танилсуулба. Тиихэдээ иигэжэ хөөрэбэ:

—Манай колхоз энэ жэлдэ хэдэн мянган гектарта таряа хуряаха байна. Тэрэниие гараар сэбэрлэхэ, хатаахада ехэ худэлмэри хэрэгтэй юм. Мүнөө жэлдэ центральна складайнгаа тогые механизацилха түрүүшын алхам хэбэбди, —гэжэ хөөрэнэ.

Метр шахуу үндэртэй, модон шалатай ута гэгшын хушалтатай ток. Тэрэнэй үрөөһэн захада поли дээрэһээ асарагдаһан тарян адхагдана. Тэрэ адхагдаһан таряанай хажуудахана, тоогой шала доро зернопульт тодхоотой. Зернопульт руу орооһо хэдэг хайрсагынь тогой шалатай адли үндэртэйгөөр, тэрэ шалые нүхэлжэ һуулгагданхай. Эндэһээ худэлмэриин процесс эхилнэ.

Тогой хажууда тодхогдоһон бүдүүн гол тракторһаа татагдаһан ута ременеэр эрьелдэнэ. Тэрэ гол үрөөһэн захаараа «ВИСХОМ» сушилкатай, нүгөө үзүүрээрээ тогой дээгүүрхи хүндэлэбшэ модондо һуулгагдаһан голтой холбогдожо, тэдэниие худэлгэнэ. Тиихэдэнь зернопульт, «ВИСХОМ» сушилка, таряа сэбэрлэдэг «ВС—2» машина, веялкэ гэхэ мэтэнүүд худэлнэ.

Тэдэ бүхы механизмууд хоорондоо холбоотойгоор худэлнэ. Тогой шала дээрэ адхагдаһан нойтон, сэбэрлэгдээгүй таряае зернопультын хайрсаг руу этэжэ хэнэ. Тэрэ таряан шала дороһоо гараһан ташагай хоолойгоор шала дээгүүр өөдөө шэдэгдэн, тогой нүгөө захада ошожо, шнек гэжэ транспортёр дээрэ унана. Шнек эрьелдэхэдээ тэндэ унаһан таряае өөрынгөө голоор татан абаашажа, тогой шала дорохи Норри гэжэ транспортёрой ковш руу адхана. Тэндэһээ Норри транспортёр тэрэ орооһые татажа гаргаад, «ВС—2» гэжэ машинын ковш руу адхана. Трансмиссионно голоор эрьелдэжэ байһан клиетонһоо сэбэрлэгдээд гараһан 1-дэхи сортын таряан мүн лэ клиетон шэнги Норри транспортёртой веялкэдэ дамжуулагдажа, тэндэ сэбэрлэгдээд, саашаа транспортёроор таряан ВИСХОМ сушилкын оройдо гаргагдажа адхагдана. Эндэ хатаагдажа гараһан таряа хоёрдохёо сэбэрлэгдэхын тула тэндэ зохёогдоһон транспортёроор ВИСХОМ руу һөөргөө адхагдажа хатаагдана.

Тогые механизацилгада Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой электрик Сергей Иванович Володин ехэ хэшээл гаргаа. Тэрэ хадаа Гашейн МТС-эй механизаторнуудай туһаламжатайгаар тус тогые механизацилха худэлмэри дүүргээ.

Тогые механизацилһанай ашаар таряа сэбэрлэхэ хатааха худэлмэринүүдтэ хамта 20 гаран хүнэй орондо 3—4 хүн ажаллана.

Н. Цыбенов.

Колхозой үйлэдбэриие механизацилгын түсэбһөө

Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз 1954 ондо колхозно үйлэдбэриие механизацилгын ехэ түсэб хараалаа. Жэшээлхэдэ, ерэхэ жэлдэ 75 мориной хүсэтэй локомобиль тодхожо, электростанцитай болохо юм. Электростанциин хүсөөр тарянай ток дээрэ орооһо хатааха механизированнэ зерносушилка, таряа сэбэрлэхэ болон бусад машинанууд, пилорама, тээрмэ худэлгэгдэхэ байна. Мүн хониной нооһо хайшалха агрегат, үнеэ һааха аппарат тодхогдохонь. Тиихэдэ колхознигуудай гэрнүүд, дүтын гүүртэнүүд болон отаранууд Ильичын лампочкануудтай болохо юм.

Ц. Дандаров.

САТИРЫН БУЛАН

Залхуу

Дабаанай боориин
Дардам жэгдэ харгыгаар
Тэргэтэй нэгэн
Түргэн наашаа дүтэлнэ.
Хүйхэр Балдан
Худэр ташуур далайгаад,
Шаргал зээрдын
Шадал хүсэ мэдүүлнэ.

**

Ямар гоёор Балдамнай
Янгюурдана гээшэб гэһэмни
Тээ дүтэлэн ерэхэлээрэ
Тад ондоо байба бшуу:
Бараг бүтылна хооһолһон
Бардам һогтуу хүйхэртэл
Бархирна,
дуулана,
гуниглана
Балданай тэргын сахаригууд,
Юун тухай дуулалдааб?
Юугээр дүтааб
Гэнэ хаб тээд?
Али ээзн Балдамни
«Со-хёо...
со-хёо...» —
гэнэ юм гү?
Али
Манай колхоздо
Абаад тэргэ тоһодохо
Дабнрхай
«Ү-гы... у-гы...»
гэнэ юм гү?
Үгэй!
Колхозоймнай амбаарта
Хоёр бочко дабирхай
Хойто ханадань табигданхай.
«Тэргээ
тоһодо» — гээд
Түрүүлэгшэ Одонхай
Уулзаха бүрөө хэлэнхэй.»
Теэд
Балдамнайшье хүршэрбэ,
Байгты нүхэд,
Шагнагты:
Бурят хурдан хэлэн гээр,
Наян набаагай аялгаар
Бархиралдаба,
Дуулалдабад хуу
Балданай тэргын сахаригууд:
«Э-ээм-най...
За... ал... хуу... уу...
За... ал... хуу... уу...»

Ц. Б. БАДМАЕВ.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Хүдөөдэ кино харуулгые һайжаруулха"

Иимэ гаршагтайгаар манай газетын октябриин 10-най номерто толилогдоһон ажалшадай бэшэгүүдэй шэнжэлэл соо аймагуудай олонхи колхозуудта кино харуулга муугаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ хэлэгдээ һэн.

Шэнжэлэл соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгажа үзэхэдэ бүлтэ зүб байба. Энэ шэнжэлэл тус аймсоведэй гүйсэдкомуудай культурын таһагуудай худэлмэрилэгшэдэй үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, хүдөөгэй ажалшадта кино харуулгые һайжаруулха тушаа Хоринн, Бичурын, Кcurумканай, Мухаршэбэрэй, Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомуудай культурын таһагуудта захиралта үгтөө гэжэ манай редакцида БМАССР-эй Культурын министерствын кинофикациин таһагай начальнигай орлогшо нүхэр Василенко мэдээсэбэ.

Түрүүшүүлэй дүй дуршэлые үргэнөөр хэрэглэе!

Үнеэдһээ һү һаалгые ехэ болгохо арганууд

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол ба тус Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн элидхэл дотор манай ороной хүдөө ажахые, тэрэ тоодо тэрээнэй нэгэ шухала һалбаринь болохо малажалые саашадань хүгжөөлгын һайшалхы программа үгтэһэн байна.

—«Орон дотор малажалые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд ба гүрэндэ малажалай продуктнуудые колхознигууд, худэлмэришэд болон албахаагшадай ажахынуудай тушаага ёһоор тушааха нормонуудые доошолуулха тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол дотор малажалые хурдан түргэн хүгжөөхэ олон тоото хэмжээ-ябуулганууды парти ба правительство хараалһан байна. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд соо ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулга эмхидхэхы шанартайнь мүн болоно. Малажалые хүгжөөлгэ дээрэ гаранай хангалтагүй байдал имагтал үбһэ тэжээлэй дутамаг дээрэһээ болодог байгаа. Саашань энэ тогтоол соо иимэ директивэ үгтэһэн байна гэбэл: 1954 ондо колхозуудта 136 миллион тонно бүдүүн тэжээл, тэрэ тоодо 90 миллион тонно үбһэн, 81 миллион тонно шэмэтэ тэжээлнүүд (тэрээн сооһоо 42 миллион тонно силос ба 34 миллион тонно корнеплодууд) бэлэдхэгдэхэ ёһотой. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулга, малнуудаа нормын ёһоор тэжээлдэг бололго хадаа малажалые, тон түрүүндэ ниитын малажалые хүгжөөлгын гол асуудалнуудай нэгые шиидхэлгэ мүн. Түрүү колхозуудай дүй дүршэлнүүд сохом энээн тухай гэршэлнэ. Полевой болон тэжээлэй үбһэ ногоо тарилгын севооборотуудай системые шудалха үндэһэ һуури дээрэ тэжээлэй бата бэхи база һайнаар эмхидхэһэн колхозуудта малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгын, мүн тэрэшэлэн адуу малай тоо толгойе олошоруулгын зорилго амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

Жэшээнь, Московско областиин Раменска районой Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз тэжээлэй севооборот 1937 ондо эхилһэн байгаа. Энээн дээрэһээнь таримал ногоонойнь ургаса таба дахин дээшэлһэн, корнеплодууд болон силосэнэ культурые хуряан абалга 27 дахин дээшэлһэн байна. Тэрээнһээ гадна, севооборотой болоһон дээрэһээ 200 центнер нэмэлтэ ногоон тэжээл ургуулжа шададаг болонхой. Элдэб янзын тэжээлнүүдые элбэг дэлбэг болгоһон дээрэһээ. малнуудаа зүб һайнаар тэжээдэг болож, энээнэйнгээ ашаар үнеэн бүхэнһөө урдань 1643 литр һү һаадаг байһанаа, 5000 литр хүргэһэн байна.

Мүн «Лесные Поляны» (Московско область) совхоз гол түлэб малаа зүйтэй һайнаар тэжээдэг дээрэһээ тон ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Дооро толилогдоһон таблица эдэ амжалтануудые эрхим һайнаар харуулна:

	1948 он	1949 он	1950 он	1951 он
Жэл соогоо 1 үнеэнһээ һааһан һү (килограммаар)	2754	5010	5173	5535
Һүн соохи тоһонойнь дунда зэргын процент	3,48	3,63	3,66	3,68
Үнеэдэй дунда зэргын амидын хэмжүүр (килограммаар)	471	546	559	587
Эхин тугаллаһан үнеэдэй дунда зэргын амидын хэмжүүр (килограммаар)	431	480	523	557

Эдэ амжалтанууд тон түрүүндэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулһанай ашаар туйлагдаа. 1948 онһоо хойшо ургасын дээшэлһэн дээрэһээ тэжээлэй талаар малажалай эрилтэнүүд тус совхоздо иимээр хангагдадаг болоһон байна гэбэл: томо бодо малда 20—20 центнер үбһэн, 40—40 центнер корнеплод, 60—60 центнер силос хүртэдэг болонхой. Зунай сагта үнеэ малдаа толгой бүхэндэнь 85 центнер элдэб янзын шэмэтэ тэжээл эдюулдэг байна.

Газарай хүрьһэ извёстколхо, намарай пар доро наг шэбхэ адхаха, үбһэ ногоо холижо тариха гэхэ мэтын агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд тэжээлэй олон жэлэй ногоонуудай ургасые ехэхэнээр дээшэлүүлхэ арга тус совхоздо олгоо. Энээн дээрэһээ үбһэ ногооной ургаса гектарай 15—18 центнерһээ 35—40 центнер хүрэтэрөө дээшэлээ.

Агротехническэ арга методһээ гадуур нэмэлтэ үтэгжүүлгэ, торфотэжээлтэ кубигууд гэхэ зэргые хэрэглэжэ, энэ совхоз корнеплодуудай ургасые гектарай 730 центнер хүрэтэр эрид дээшэлүүлжэ шадаа.

Һү һаалга дээшэлүүлхэ ябадалда шэмэтэ тэжээл тон ехэ нүлөө үзүүлдэг. Илангаяа үбэлэй сагта һү һаалга хадаа шэмэтэ тэжээлэй хэмжээһээ сэхэ дулдыдадаг байна.

«Лесные Поляны» совхоз 1950—1951 онуудта үбэлжэлгын үедэ эбэртэ бодо малайнгаа толгой бүхэндэ 115,4 центнер шэмэтэ тэжээл эдюулһэн байна. Энэнь 1943—1944 онойхидо орходоо хоёр дахин дээшээ байха юм. Энээн дээрэһээ үнеэдэй ашаг шэмэ баһал хоёр дахин нэмэбэ.

Московско областиин Луховицка районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалистическэ Ажалай Герой Ф. Генералов һүтэй малые зүб һайнаар харууһалгада силосэнэ тэжээлэй айхабтар удхашанартайе тэмдэглэнэ. Энэ колхозой үргэн ехээр силос дарадаг болоһон сагһаа хойшо һүтэй малай ашаг шэмэ хурдан түргэн дээшэлжэ эхилһэн байгаа. 1946 онһоо 1950 он хүрэтэрхи 5 жэл соо энэ колхоз эбэртэ бодо мал бүхэндөө жэл соогоо 11,7 центнер силос эдюулдэг байһанаа 34 центнер хүрэтэр дээшэлүүлһэн байха юм. Энэ үе соо һаамхай үнеэн бүхэнһөө 2653 литр һү һаадаг байһанаа 4414 литр һү һаадаг болонхой.

Мүн һүтэй малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ элдэб олон зоотехническэ ба бусад хэмжээ-ябуулганууд, жэшээнь, фермэнүүд дээрэхи хүндэ ажал механизацилга, ниитын ажахын культурын дээшэлэлгэ гэхэ мэтэнүүл тон ехэ нүлөө үзүүлһэниинь дамжаггүй.

Костромской областиин түрүү колхозуудай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, үбэлжэлгын үедэ шэмэтэ тэжээл болохо хартаабхые хэрэглэлгэ һүтэй малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ тон ехэ нүлөө үзүүлдэг байна.

Костромской районой «12-й Октябрь» колхоз һаамхай үнеэдтээ сүүдхэ соо 30—35 килограмм хартаабха үгэдэг байгаа Тиихэдэнь тэдэ үнеэдынь сүүдхэ соогоо 25 килограмм хүрэтэр һү үгэдэг байһан юм.

Тиимэ болохолоор, шэмэтэ тэжээлнүүд — свёкло, силос, хартаабха үнеэдэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлдэг байһаниинь дээрэ дурсагдагша жэшээнүүд дээрэһээ харагдана.

Тиигэбэшье, зүйл зүйлэй шэмэтэ тэжээл химическэшье, биологическашье талаараа тус тусхай үл шэмэтэй байдаг. Жэшээлхэдэ, килограмм кукурузна силос дотор «А» витамин элбэгтэй 40 миллиграмм хүрэтэр каротин байдаг, харин бусад культурын силосууд соо энэнь 6-һаа 34 миллиграмм хүрэтэр байдаг юм. Силос дотор кальца элбэг.

Свёклын хуурай зүйл соо түргэн шэнгэсэтэй шэмэтэ зүйл болохо сахар элбэг юм. Хартаабхын белок биологическа талаараа үндэр сэнтэй. Мүн хартаабха соо нилээд ехэ «В» ба «С» витамин байдаг. Тиигэбэшье, хартаабхада минеральна зүйлнүүд, илангаяа кальца ба фосфор тон хомор. Улаан ба шара сортын морковь малда ехэхэн «А» витамин олгодог — каротинаар нилээд элбэг, (килограмм улаан морковь соо 25 миллиграмм, шара морковь соо 130 миллиграмм).

Тиимэ болохолоор үбэлжэлгын сагта үнеэдэй тэжээл соо элдэб янзын шэмэтэ тэжээлнүүдые холижо үгэхэ шухала, теэдшье түрүү колхозно фермэнүүд холижо үгэдэг байна. Жэшээлхэдэ, Костромской областиин «12-й Октябрь» колхоз (түрүүлэгшэнь Социалистическэ Ажалай Герой П. А. Малинина) үбэлжүүлгын сагта үнеэд бүхэндөө: 20—25 килограмм силос, 10—15 килограмм корнеплод, 20—25 килограмм түүхэй хартаабха үгэдэг юм. Эдэ шэмэтэ тэжээлэй забһарта бүдүүн тэжээл үгэдэг, хартаабха сүүдхэ соогоо хоёр дахин үгэдэг байна.

Үбэлжэлгын сагта үнеэдэй тэжээлдэ бобово гү, али залаата-бобово үбһэн биологическа талаараа үндэр сэнтэй тэжээл мүн. Һайнаар хуряажа хатааһан үбһэн соо 40 миллиграмм хүрэтэр каротин, мүн биологическа дүүрэн шанартай белок, олон тоото минеральна зүйлнүүд байдаг.

Байрын үедэ үнеэдые элдэб янзын тэжээлээр, тон түрүүндэ шэмэтэ тэжээлээр үнеэдые хангахада, һүниинь дээшэлхэһээ гадна, бүхы һаранууд соогоо адли хэмжээтэй һүн гарадаг болоно. Жэшээлхэдэ, Московско областиин Луховицка районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо зунай сагта эгээн ехэ һү һаалгань үнеэд бүхэнһөө дунда хэмжээгээр 15 килограмм болодог, харин үбэлэй сагта (декабрь — февраль) эгээн бага һү һаалга 11—12 килограмм болоно. Энээн дээрэһээ харахада, хоорондохи илгаань тон бага.

Үбэлэй рацион соо элдэб янзын шэмэтэ тэжээлнүүд, тэрэ тоодо силосууд элбэг байһан дээрэһээ зунай ба үбэлэй сагай тэжээл адлирхуу болоно. Энэнь түхэреэн жэлэй турша соо фермэ дээрэ үндэр ехэ һү һаажа байха гол условинь мүн болоно. Тиихэтэеэ хамта концентрадууд багаар, — һааһан килограмм һү бүхэндэ 200—300 грамм гаргашалагдаһан байдаг.

Түхэреэн жэлэй турша соо жиир адляар һү һаадаг болоһон дээрэһээ тэжээлэй болон харууһалгын адли байдалда байһан аад, һаалгын үе соо жиир адли һүтэй бэшэ үнеэ-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Советскэ Союз уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө шармайн тэмсэнэ

ПРАГА, ноябриин 16. (ТАСС). «Руде Право» газетэ «Советскэ Союз уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө шармайн тэмсэнэ» гэһэн гаршагтай статья мүнөөдэр толилбо.

В. М. Молотовой тодорхой мэдүүлгэ хадаа советскэ нотын удхашанарые багадхаха гү, али Советскэ Союзай дурадхалнуудай удхые нюуха гэжэ һэдэһэн империалистическэ гүрэнүүдэй зонхилхы нюурнуудай ба тэдээндэ алба хэдэг хэблэлэй тарааһан худал зүйлые хамажа хаяа гэжэ статья соонь хэлэгдэнэ.

Советскэ нотодо ба В. М. Молотовой мэдүүлгэдэ бүхы дэлхэй дээрэ угаа ехээр анхарал хандуулһан ябадал юу гэршэлнэб гэхэдэ, Советскэ Союзай дурадхалнууд эб найрамдал хүсэгшэ хүн түрэлтэнэй эрмэлзэлгэдэ бүрин тааралдана.

***

РИМ, ноябриин 15. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын мэдүүлгэнүүд хадаа «уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һуларуулха тухай асуудалаар СССР «негативна» хараа бодолтой байһан хэбэртэйгээр американска талын оронуудай газетэнүүдэй тарааһан худал зүйлые үгы хэбэ» гэжэ «Унита» газетэ «түгшүүрилые һуларуулхын түлөө» гэһэн түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Германо-советскэ хани барисаанай һара

БЕРЛИН, ноябриин 16. (ТАСС). Германо-советскэ хани барисаанай һаратай дашарамдуулан, үсэгэлдэр Меран городто (Карл Маркс—штадт) олон хүнүүдэй хабаадалгатай митинг боложо, тэрээн дээрэ Германска Демократическа Республикын Арадай палатын түрүүлэгшэ Иоганнес Дикман үгэ хэлэбэ.

Баруун Германиһаа ерэһэн айлшадай хабаадалгатайгаар болоһон энэ митингдэ хабаадаһан хүнүүдтэ хандажа, Иоганнес Дикман хадаа агууехэ Советскэ Союзтай хани барисаан немецкэ арадта тон шухала байна, энэ хани барисаае бэхижүүлгэ—немецкэ патриот бүхэнэй түрүүшын уялга болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

Эб найрамдалда ба эхэ орондоо дуратай хүн хадаа германо-советскэ хани барисаа бэхижүүлхын түлөө, тиин эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ ёһотой гэжэ Дикман хэлэбэ. Өөрынгөө тушаалда байгаад энэ патриотическа уялгаяа манай хэн бүхэнэй дүүргэһээ һаа, бидэнэр эхэ оронойнгоо нэгэдэлэй түлөө тэмсэлдэ ехэ оруулалта хэхэ байнабди.

Польшодо юумэнэй сэн химдараа

ВАРШАВА, ноябриин 15. (ТАСС). Хүн зоной материальна ажана байдалые саашадань һайжаруулха ба тэрэнэй худалдан абаха шадалынь дээшэлүүлхэ зорилгоор, Польско Арадай Республикын министрнүүдэй Совет эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудай розничэ сэнгүүдые 1953 оной ноябриин 15-һаа эхилээд зарим талаарнь химдаруулха тухай тогтоол баталан абаа.

Тогтоолой ёһоор хилээмэнэй ба хилээмэнэй зүйлнүүдэй сэнгүүд 7—12 процент, сухарь—40 процент, кондитерска зүйлнүүд—10 процент, сахар—13,5 процент, конфетэнүүд —10 процент, шоколадна зүйлнүүд —10 процент, халва — 20 процент, искусственна мёд —20 процент, фруктово зүйлнүүд — 15 процент, овощиин зүйлнүүд — 25 процент, загаһа ба загаһанай зүйлнүүд—5—25 процент, мяханай консервэнүүд ба шубуунай мяхан—10—12,5 процент, сай — 5 процент гэхэ мэтээр химдаруулагдаа.

Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай сэнгүүд тэрэшэлэн химдаруулагдаа, тэрэ тоодо мылэ —10—20 процент, шулуу нүүрһэн—10 процент, текстильнэ товарнууд —10—15 процент, цемент — 10 процент, эрэгтэй, эмэгтэй хүнүүдэй ба үхибүүдэй дотор хубсаһан — 10 процент, трикотажна зүйлнүүд — 10 процент, малгай—10 процент, гутал—10—15 процент, галантерейнэ товарнууд — 15 процент, мебель —10—15 процент, цемент —10 процент, черепицэ —10 процент, хүдөө ажахын машинанууд — 10—40 процент химдаруулагдаа.

Ресторануудта, столовонуудта ба ниитын эдеэ хоолой бусад предприятинуудта, мүн байра һуудалай хангалгын хамтын зарим предприятинуудта сэнгүүд тус тус химдаруулагдаба.

Сэнгүүдые иигэжэ химдаруулга хадаа ажалша арад зондо жэл соо 4500 миллион злотых, тиихэдэ сезонно сэнгүүдые химдаруулгатай хамтадаа жэл соо — 5.400 миллион злотых хэмжээтэй ашаг олзо асарха байна гэжэ тогтоол соонь хэлэгдэнэ.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Гаагада болобо

ГААГА, ноябриин 16. (ТАСС). Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Голландиин компартиин гаагска комитедэй эмхидхэһэн баярай суглаан Гаагын концертнэ эгээн ехэ зал соо ноябриин 15-да болобо. Суглаан дээрэ 1500 шахуу хүн байлсаба. Голландиин компартиин ЦК-гэй гэшүүн Марк Баккер үгэ хэлэбэ.

Үнеэдһээ һү һаалгые ехэ болгохо арганууд

(Түгэсхэлынь)

дые һүрэг мал сооһоо тодолходо хүнгэн. Ниитэ ашаг шэмэнь адли болобошье, һаалгын үе соо һүтэй һүгүй болодог үнеэе бэшэндээ орходоо бага сэнтэй гэжэ тоолоходо болоно. Харин жэгдэ һүтэй байдаг үнеэнэй шанар ашаг шэмынгээ талаар үндэр байдаг юм. Энэ талаар Социалистическэ Ажалай Герой С. И. Штейман «Караваево» гэдэг алдарта совхозой практика дээрэһээ тон һонирхолтой жэшээ харуулна. Совхозой, «Касета» гэдэг үнеэн түрүүшынгээ һаалгын жэлэй эхин һарада сүүдхэ бүхэндэ 19 килограмм һү үгэһэн, 10-дахи һарада 16,9 килограмм һү үгэһэн байгаа. Караваевай һү ехэтэ һүрэг мал соо энэнь үндэр хэмжээн бэшэ, тиигэбэшье, «Касета» һаалгынгаа бүхы үе соо жэгдэ һү үгэдэг байһан дээрэһээ энэ үнеэнэй ашаг шэмэ саашадаа дээшэлхэ гэжэ бодогдоһон юм. Энэ зүб байба. «Касета» түрүүшынгээ жэлэй һаалганда 5889 килограмм һү үгэһэн болобошье, 4-дэхи жэлэйнгээ һаалганда 9295 килограмм һү үгэһэн байна.

Һаалгынгаа үе соо жэгдэ һайнаар һү үгэлгэ хадаа үнэхөөрөө һүтэй үнеэд байһанай тэмдэг юм, энэнь үе дамжадаг гэжэ С. И. Штейман заан хэлэнэ.

Энээн дээрэһээ харахада һүтэй үнеэдые үсхэхэдөө үдэрһөө үдэртэ, жэлһээ жэлдэ жиир һайн һү үгэдэг малнуудые шэлэхэ гэжэ оролдохо хэрэгтэй.

Малай үбэлжэлгын үе эхилбэ. Ниитынгээ мал тобир тарганаар ондо оруулхын түлөө ехэхэн ябуулганuудые эмхидхэхэ шухала. Фермэ бүхэн дээрэ үбһэ тэжээлэйнгээ запас харуулан үнеэдые эдеэлүүлхэ түсэб зохёохо, бүхы энэ үе соогоо бии тэжээлээ зүбөөр хубаарилха хэрэгтэй. Үбэлэйнь тэжээлэй элдэб янза байлга хадаа һүтэй малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, үнеэдэй һүбайрха, түлэй гарзалха ябадалтай тэмсэхэ гол артанууудай нэгэн юм.

Хэнэйшье мэдэхээр, малые амжалтатайгаар үбэлжүүлгын шухалын шухала услови хадаа малаа дулаан һайн байраар хангалга мүн болоно. Хүйтэн байрада байһан малнууд тэжээл ехээр эдидэг. Мүн дээрэ хэлэгдэһэн ёһоор, һүтэй малай үндэр ашаг шэмэ болбол шэмэтэ тэжээлнүүдэй гүйсэд запас дээрэһээ болодог.

Үбэлэй сагта малдаа эдюулхэ тэжээлэй запас ехэ болгохын түлөө бии байгаа резервнүүдээ дүүрэнээр ашаглалга колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн мүн. Илангаяа бэлэдхэһэн үбһэ тэжээлээ гамтай һайнаар хэрэглэхэ шухала.

Малажалые, тон түрүүндэ ниитын малажалые хурдан түргэн дээшэлүүлгэ болбол манай орондо айхабтар ехэ удхашанартай гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэһэн байна Энэ хадаа мүнөө үедэ хүдөө ажахын талаар парти ба гүрэнэй хойшолуулагдашагүй зорилгонь болонхой.

Профессор В. ДЫМАН.

Синьхуа агентствын мэдээсэл

ПЕКИН, ноябриин 16. (ТАСС). Ойлгууламжын хүдэлмэри тушаа американска талын үүдхэһэн шууяан хадаа сэрэгэй пленэйхидтэй хэхэ ойлгууламжын хөөрэлдөө бүрин таһалдуулха гэһэн арга мүн болоно. Энэ хадаа хуули буса шэлэлгээр тус хөөрэлдөөнүүдые һэлгэхэ зорилготой юм гэжэ Синьхуа агентствын тусхай корреспондент Кэсонһоо мэдээсэнэ. Репатриацилга тушаа нейтральна комиссиин эрхэ түлөөлэлгэ тухай хэлсээе иигэжэ эбдэлгэ Корейдэхи эблэрэлгэдэ тон хүндэ хойшолонгуудтай байжа болохо юм.

Урдада һайндуранай репатриацилга хэхын тула сэрэгэй пленэйхидые хуули бусаар шэлэжэ олохо гэһэн американецуудай оролдолгонь Корейдэ эблэрэлгэ баталха ябадалые жэл үлүүтэй болзороор удааруулһан байгаа. Сэрэгэй пленэйхидые репатриацилха саг ба процедура тушаа буулта хэһэн шиидхэбэриие корейско-хитадай талын гаргаһанай һүүлээр лэ, эбэй хэлсээн эхилжэ, энэнь репатриацилга тушаа нейтральна комиссиин эрхэ түлөөлэлгэ тухай хэлсээ баталалгада хүргэһэн юм. Сэрэгэй пленэйхидэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри хэхэ гээшэ энэ хэлсээнэй гол үндэһэниинь болоно. Демилитаризованно зоной урда талын лагерьнуудта террор ба хюдалга хэжэ байгаа гоминдановска болон лисынмановска агентнууд энэ үндэһые саг үргэлжэ эбдэнэ. Сэрэгэй пленэйхидые индийскэ сэрэгүүдэй хамгаалгада дамжуулан үгэһэнһөө хойшо үнгэрһэн 48 үдэр юу харуулааб гэхэдэ, американска сэрэгэй засагаархид ойлгууламжын хүдэлмэри таһалдуулха гэжэ уридшалан хараалһан түсэбөө бэелүүлжэ байна. Сэрэгэй пленэйхидэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри таһалдуулхын тула гоминдановска ба лисынмановска агентнуудые, тэдэнэй террористическэ организацинуудые ашаглалга энэ түсэбтэ гол һуури эзэлнэ.

Лагерьнуудта антииндийскэ демонстрацинуудые гоминдановска ба лисынмановска агентнуудай эмхидхэжэ, пленэйхидэй «олоороо зугадаха» аюул тохёолдуулхадань, американска пропаганда энээн тухай үргэнөөр зарлаһан ба Ли Сын Ман буу зэбсэг хэрэглэхээр занаһан байна. Репатриацилга тушаа нейтральна комиссиин ба индийскэ харуулай сэрэгүүдэй ажал-ябуулгые таһалдуулха гэһэн эдэ ябуулганууд агентнуудта эсэргүү хүсэ хэрэглэхэ ябадалһаа нейтральна комиссиин швейцарска ба шведскэ делегадуудай арсаха үндэһэ бэлэдхэбэ. Пленэйхид тушаа эдэ агентнуудай хэдэг баалалтын ба террористическэ хиналта зайлуулхын, мүн нютагтаа бусаха эрхээ сүлөөтэйгөөр эдлэхэ арга боломжые сэрэгэй пленэйхидтэ үгэхын тула, Польшын ба Чехословакиин делегадууд хүсэ хэрэглэхэ хүрэтэр хатуу шанга хэмжээнүүдые абаха гэжэ эрид шангаар дурадхаһан байна.

Ойлгууламжын хүдэлмэри хэхэ талаар тохёолдоһон мухардалга юу харуулнаб гэхэдэ, гоминдановска ба лисынмановска агентнуудые зайлуулга хадаа репатриацилга тушаа нейтральна комиссиин энэ байдалһаа гараха гансахан арга болоно гэжэ Синьхуа агентствын корреспондент түгэсхэлдөө мэдүүлнэ.

Боннско ба парижска договорнуудые ратификацилгада французска арад эсэргүүсэнэ

ПАРИЖ, ноябриин 16. (ТАСС). Баруун Германиие зэбсэглэхэ ябадал буруушааһан арадай суглаанууд ба демонстрацинууд Франциин 9 томо городуудта үсэгэлдэр боложо, ороной 20 департаментын түлөөлэгшэд хабаадаба.

Эльзас ба Лотарингиин ажалшадай делегадууд Страсбургда суглarба. «Шэнэ вермахт байжа болохогүй!», «Нацистнууд үгы болог лэ!» «Боннско ба парижска договорнууд үгы болог лэ!» гэһэн лозунгнуудые ажалшадай барижа ябаһан демонстрациин һүүлээр, городской ажалай биржэдэ ехэ митинг болобо.

«Европейскэ арми» гэдэг «европейскэшье, хамгаалгынышье арми бэшэ юм, ушарынь Советскэ Союз хэндэшье аюул тохёолдуулнагүй» гэжэ г-жа Эжени Коттон мэдүүлбэ. Французууд боннско ба парижска договорнуудые ратификацилгада һаад хэхэ ёһотой, ушарынь Германиие зэбсэглэлгэ дайнда абаашана гэжэ тэрэ зааба.

Франциин гадаадын политика хани барисаан ба харилсан туһалалсалга тухай франко-советскэ договорые нарин зүбөөр, хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ ябадал дээрэ үндэһэлэгдэхэ ёһотой гэһэн прогрессивнэ республиканецуудай союзай гэшүүн генерал Петиин мэдүүлгые митингдэ хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Блуа городто французска эрэлхэг зоригто патриот Анри Мартэнэй түрүүлэлгэ доро хэдэн департаментын хүн зоной 6 мянган делегадуудай суглаан болобо. Хэлэһэн үгэнүүд соогоо коммунистическэ партиин, социалистическэ партиин, католическа ба автономно профсоюзуудай нютагай организацинуудай түлөөлэгшэд Германиие милитаризацилха ябадал болюулхые уряалба.

Эйзенхауэрэй Канада ошоһон тушаа

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 16. (ТАСС). Президент Эйзенхауэр Канада ошоһоноо США руу бусажа ерэбэ. Американска ба канадска хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, энэ ошолгын гол зорилгонь Канадые Холбоото Штадуудай сэрэгэй бэлэдхэлдэ улам ехээр татан оруулха гэһэн байна. Һүүлэй үедэ нилээд хурсадаһан канадо-американска экономическа харилсаануудые шиидхэхэ гэһэн энэ зорилго США-гэй президентын үмэнэ тэрэшэлэн табигдаһан байгаа.

Ноябриин 14-дэ Эйзенхауэр Канадын сенадай ба общинануудай палатын хамтын заседани дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. США-гэй правительствын ябуулдаг гадаадын политикые ба яаралтайгаар зэбсэгжэлгын политикые үмөөрэлгэдэ тэрэнэй хэлэһэн үгэ бүхы дээрээ зорюулагдаба.

США-гэй ба Канадын хоорондохи экономическа зүрилдөөнүүдые шиидхэхэ тухай асуудалда хамааран, оратор хадаа американо-канадска экономическа болон худалдаа наймаанай хамтын комитедые байгуулга тухай лэ мэдээсэбэ. Гэбэшье, канадецууд американска худалдаа наймаанай хаалтануудай бага болгогдохо ябадалда найдаха ёһогүй юм гэжэ ойлгуулба.

Оттаваһаа Эйзенхауэрэй ябахаяа байхадань, американо-канадска хамтын коммюнике толилогдоо. Тэрээн соо сэрэгэй асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдаба. Канада ба США «өөрынгөө хамтын аюулгүй байдал хачгахын тула саашадаа оролдохо», тайлбарилан хэлэхэдэ, сэрэгэй талаар хэмжээ ябуулганууды бэелүүлхэ юм гэжэ коммюнике соонь хэлэгдэнэ. Канадада тон шухала экономическа асуудалнууд тухай хэлэхэ болоо һаа, «худалдаа наймаанай ба экономическа хэрэгүүдэй талаар американо-канадска хамтын комитедые һая байгуулһан тушаа ханалтай байһанаа мэдүүлээ» гэжэ коммюнике соо богонёор хэлэгдэнэ.

Тиимэ болохолоороо, Канада руу США-гэй президентын ошолгонь Канадые США-гэй түсэбүүдэй мэдэлдэ саашадань оруулха ябадалда зорюулагдаһан байна.

Мосаддыгые сүүдлэлгэ

ТЕГЕРАН, ноябриин 16. (ТАСС). Д-р Мосаддыгай ба Иранска армиин генеральна штабай начальник байһан генерал Рияхиин хэрэг тушаа сүүдэй процесс үргэлжэлһөөр. Ноябриин 12-ой үдэшэ үгэ хэлэһэн Рияхиин үмөөрэгшэд — полковник Азмин, контр-адмирал Занд ба ноябриин 14-нэй үглөөгүүр үгэ хэлэһэн дивизионно генерал Мир-Джалали гэгшэд энэ сүүд Мосаддыгай ба Рияхиин хэрэг хаража үзэхэ эрхэгүй юм гэжэ мэдүүлбэ.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн прокурор Азмуде хадаа сүүд энэ хэрэгые хаража үзэхэ эрхэтэй юм гэжэ баталан хэлээ. Прокуророй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, Рияхиин үмөөрэгшэд өөһэдынгөө шалтагаануудые дахин дабтажа, хоёрдохёо үгэ хэлэбэ.

ПАРИЖ, ноябриин 16. (ТАСС). Тегеранһаа Франс Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, д-р Мосаддыгай хэрэгые хаража байгаа сүүд хадаа Мосаддыгай ба генерал Рияхиин хэрэг хаража үзэхэ эрхэтэй байһанаа мэдэрбэ. Мүнөөдэр сүүдэй заседани дээрэ сэрэгэй генеральна прокурор генерал Азмуде гэмнэлгын үгэ хэлэбэ.

Тегерандахи байдал

ТЕГЕРАН, ноябриин 16. (ТАСС). Ноябриин 12-то Тегеранай сэрэгэй засагаархид 268 хүниие арестовалаа, тэдэнэй 218-ниинь Харг аралда (Персидскэ заливта, — **Ред.**) сүлэгдөө гэжэ «Эттелат» газетэ мэдээсэнэ. Дунда һургуулинуудай һурагшад, студентнүүд ба худалдаа наймаашад сүлэгдэһэн хүнүүдэй тоодо оролсоно.

Ноябриин 14-дэ үшөө 500 купецүүд арестовалагдаа, тэдэнэй магазинууд ноябриин 12-то хаагданхай байгаа гэжэ газетэ мүн заана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой гэшүүд зүжэ харaһанайнгаа удаа «Агууехэ түүдэгэй дүлэн» гэжэ пьесын автор Н. Балдано[…] ба пьесые найруулан табигша БМАССР-эй арадай артист Ц. Шагжинтай хөөрэ[…]дэжэ байна.

В. Шитиковэй фото.

Театрымнай шэнэ сезон нээгдэбэ

Бурят-Монголой драматическа театрын творческо коллектив зунай үедэ Иркутска областиин Усть-Ордын ба Читинскэ областиин Агын национальна округуудаар, мүн манай республикын Закаменай, Түнхэнэй, Яруунын, Хориин ба Хэжэнгын аймагуудай колхозуудаар ябажа, концертнүүдые харуулһан, мүн Сталинска шангай лауреат Г. Мухтаровай «Бүлын нэрэ хүндэ», К. Гольдониин «Хоёр ноёдой зарса» гэжэ зүжэгүүдые табиба.

Гастрольдо ябаха зуураа, театр 190 зүжэг табижа, гушаад мянган хүнүүдтэ харуулаа.

«Хоёр ноёдой зарса» гэжэ пьесэ манай театрта зүжэг болгогдон табитдахаһаа хойшо сценэ дээрэ 128 дахин харуулагдаа.

Энэ оной **ноябриин 14-дэ Намжил Балданогой «Агууехэ түүдэгэй дүлэн»** гэжэ пьесээр манай театр 1953—54 оной сезониие нээбэ.

Энэ зүжэгые харалгада Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой түрүү **колхознигууд, колхозой партийна** эхин организациин секретарь нүхэр Очиров түрүүтэйгээр уригдаһан байгаа. Колхознигуудай театр ерэжэ хараһан ушар саашадаа колхозно ажалшадтай нигта холбоо барисаатай байхыемнай уялгална.

Тиимэһээ манай театрын коллек[…] Хориин аймагай Үдын сомо[…] Сталинай нэрэмжэтэ колхозые ш[…] тээ абаһан байна. Һаяар энэ кол[…]зой гэшүүдтэ творческо уулза[…]нууд үнгэргэгдэхэ юм.

1953 оной эсэс болотор театр[…] коллектив Сталинска шангай л[…]реат С. Михалковой «Раки» г[…] комеди, Москвагай литератур[…] институдай студент Д. Батожа[…]вай «Галта мүрэн» гэжэ пьесэ[…] бихаар хараална.

Театрын энэ жэлэй репертуа[…] Х. Намсараевай «Тайшаагай […] шуур», «Жаргалай түлхюу[…] Я. Галанай «Алтан бүргэд до[…] А. Корнейчугай «Калинова шу[…] ба бусад зүжэгүүд тоологдоно.

Бурят-Монголой драматичес[…] театрын тогтохоһоо хой[…] РСФСР-эй габьяата артист[…] Н. Гендунова, Ч. Генинов, М. С[…]панова ба бусад артистнар ехэ[…] творческо зам гараа. Эдэ мэр[…] жэл ехэтэй, бэлигтэ артистнар[…] хамта залуу артистнар нүхэд Ц[…]ден Ринчинов, Виктор Саманду[…] Валентина Найдакова, Сырем[…] Уладаева ба бусад актерско мэр[…]жэлые амжалтатайгаар шудалн[…]

Ц. Балбаров, театрын дирек[…]

Һонирхолтой лекци-концерт

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй педагогическа институтда ородой агууехэ композитор П. И. Чайковскиин наһа бараһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан лекци-концерт болобо.

Композиторай ажабайдал ба творческо зам тухай БМАССР-эй габьяата артист Н. Маторин лекци уншаха зуураа, зарим зохёолнуудые скрипкэ дээрэ наадажа үгэбэ.

Тэрэнэй удаа Ленинэй орденто Бурят-Монголой оперо ба бале[…] театрын артистнар концерт харуу[…]

П. И. Чайковскиин «Хун шубуу[…] нуур» гэжэ баледһээ Одеттын […] лиие РСФСР-эй габьяата артис[…] Лариса Сахьянова ба Зигфри[…]ролиие БМАССР-эй габьяата арт[…] Цыден Бадмаев гүйсэдхэһэн ба[…] Мүн баһа артистка Дорохова Ч[…]ковскиин зохёоһон олон дуу дуу[…]

Н. Дугаров

Загаһашадай шэнэ тосхонууд

Яруунын загаһанай заводой загаһа барилгын пунктнууд жэл ерэхэ тудам болбосон түхэлтэй болоно.

Ехэ Яруунa гэжэ нуурай дэргэдэ оршодог Гарам гэжэ нютагта загаһашадай шэнэ тосхон урган бодоо. Эндэ һайн түхеэрэлгэтэй гэрнүүд, эхин һургуулиин байшан, хүүгэдэй ясли, магазин, клуб, медицинскэ пунктын ба бусад байшангууд жэрылдэн сэхэ сэхэ үйлсэнүүдые бии болгоно. Мүнөө пунктын дэр[…] электростанци баригдажа заха[…]данхай. Тэндэхи айлнуудай гэр[…] бүхэндэ радио дуугарна.

Тэрэшэлэн Тулдун, Исинга г[…] загаһа барилгын пунктнууд ни[…] болбосон түхэлтэй боложо байна[…]

Б. Васильев

Редакторай орло[…]
Д. Л. ЛОБСАНОВ

Мүнөөдэр кино театрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Садко» (11 ба 12 ч. 30 м.), уранһайханай шэнэ фильм «Нет мира под Оливами» (14, 16, 18, 20 ба 22 ч.), киножурнал «Новости дня» № 55.

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Георгий Саакадзе» II сери (13 ч.), «На дне» II сери (11 ба 15 ч.), «Верноподданный» (19 ба 23 ч.), «Два огня» (17 ба 2[…]), киножурнал «Восточная Сибирь» №[…]

«ХРОНИКА» кинотеатрта — «За[…] обреченных» (11, 13, 15, 17 ба 2[…] 30 м.), «Советские китобои» (1[…] 30 м.), хилын саанахи фильм (2[…] 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора— 7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды в переводов—6-84, культуры в быта, промышленности —4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—13.

Н—00680. Типография отдела издательства в полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.